

Seat No.	
-----------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geomorphology – I

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.

- 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
- 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10

- 1) भूरूप शास्त्र ही ----- भूगोलाची शाखा आहे.

अ) मानवी	ब) प्राकृतिक
क) आर्थिक	ड) राजकीय
- 2) 'एक समान खोलीवर बदलती घनता' ही संकल्पना ----- यांनी माडली.

अ) ऐरी	ब) प्रॉट
क) होल्मस	ड) बोवी
- 3) पृथ्वीची सरासरी घनता ----- आहे.

अ) 2.9	ब) 5.5
क) 6.5	ड) 7.4
- 4) भूकंपाची नोंद ----- उपकरणाच्या मदतीने केली जाते.

अ) वायूभारमापक	ब) भूकंपलेखन
क) तापमानलेखन	ड) पर्जन्यमापक
- 5) भूसंत्रती गिरीजन सिद्धांत ----- यांनी माडला होता.

अ) कोबर	ब) गिल्बर्ट
क) डटन	ड) डेव्हीस
- 6) ----- यांनी पृथ्वीच्या इतिहासाचे चक्रीय स्वरूपाचे निरीक्षण केले.

अ) हटन	ब) पेंक
क) किंग	ड) डटन
- 7) ----- यांनी औषिक अभिसरण प्रवाह सिद्धांत माडला.

अ) कोबर	ब) डना
क) हॉल	ड) होल्मस
- 8) ----- भूकंप लहरी द्रव माध्यमातून प्रवास करत नाही.

अ) प्राथमिक	ब) द्वितीय
क) भूपृष्ठीय	ड) रँली

06

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) समानतावादाचे तत्व (uniformitarianism) सांगा
ब) प्रस्तरभंगाचे प्रकार स्पष्ट करा.
क) जैविक विदारण स्पष्ट करा.
ड) भुकंपाचे करणे स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) भूरुपशास्त्र विकासातील डब्लू. एम. डेविस यांचे योगदान सांगा.
ब) पृथ्वीच्या अंतरंगाचे वर्णन करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) अंतर्गत शक्ति स्पष्ट करा.
 ब) कोबरचा भद्रोनीचा सिध्धांत स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) भूरुपशास्त्र विकासातील जेम्स हटन यांचे योगदान सांगा.
ब) प्रॅट याचे 'समस्थायीत्व' बदलचे मत स्पष्ट करा.

प्र.६ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) होम्सचा अभिसरण प्रवाह सिद्धांताची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) जगातील ज्वालामुखीच्या प्रदेशाचे वितरण स्पष्ट करा.

प्र ७ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) रासायनिक विदारण स्पष्ट करा.
 ब) समस्थायीत्व बदलची एरीचे मत स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(Geography)
Geomorphology – I

Day & Date: Monday, 13-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

- Q.1 A) Choose the correct alternative given in the bracket and fill in the blanks.**

  - 1) Geomorphology is the branch of _____ geography.
a) Human physical   b) Physical
c) Economic   d) Political
  - 2) The concept of uniform depth with varying density' propounded by _____.
a) Airy   b) Pratt
c) Holmes   d) Bowie
  - 3) The average density of the earth is _____.
a) 2.9   b) 5.5
c) 6.5   d) 7.4
  - 4) Earthquake are recorded with the help of an instrument known as _____.
a) Barograph   b) Seismograph
c) Thermograph   d) Raingauge
  - 5) Geosynclinal orogen theory was putforth by _____.
a) Kober   b) Gilbert
c) Hutton   d) Davis
  - 6) _____ observed the cyclic nature of the earth.
a) Hutton   b) Penk
c) King   d) Dutton
  - 7) The thermal convection current theory was putforth by _____.
a) Kober   b) Dana
c) Hall   d) Holmes
  - 8) _____ earthquake wave do not travel through liquid.
a) Primary   b) Secondary
b) Surface   d) Rally
  - 9) Eperogenic movement are also called as _____ building movement.
a) Ocean   b) Mountain
c) Continental   d) Plateau
  - 10) _____ is not associated with chemical weathering.
a) Oxidation   b) Carbonation
c) Exfoliation   d) Hydration

B) Fill in the blanks.	06
1) The term Isostasy was first used by _____ in 1889.	
2) Earthquake is the example of _____ force.	
3) Vegetation and animal are the factors of _____ weathering.	
4) The concept of complete cycle of river life is put forth by _____.	
5) The core of the earth is known as _____.	
6) _____ stated that 'Egypt is the gift of Nile'	
Q.2 Answer the following.	16
1) State the principle of uniformitarianism.	
2) Explain the type of fault.	
3) Explain the biological weathering.	
4) Explain causes of earthquakes.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Explain the contribution of W.M. Davis in geomorphic study.	
b) Describe interior structure of earth.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain the endogenetic forces.	
b) Explain the geosynclinal theory of Kober.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Give the contribution of James Hutton in the development of geomorphic thought.	
b) Explain the view of Pratt about isostasy.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Explain the Holmes convectional current theory.	
b) Distribution of volcanoes region in the world.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Explain chemical weathering.	
b) Explain the view of Airy's isostasy.	

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Climatology - I

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.

- 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) वतावरणातील एकूण वायूमध्ये ऑक्सिजनची टक्केवारी ----- इतकी आहे.
  - 2) ध्रुवीय प्रदेशात ----- वायुराशीची निर्मिती होते.
  - 3) पश्चिमी वाच्याना ----- अक्षवृतावर गरजणारे चाळीस म्हणतात.
  - 4) चक्रवाताच्या मध्यभागी वातावरणाचा दाब ----- असतो.
  - 5) उधगासी हालचाल नसलेल्या हवेला ----- हवा म्हणतात.
  - 6) पृथ्वीच्या पृष्ठभागाभोवती असलेल्या वायूच्या आवरणाला ----- म्हणतात.

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) वातावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
ब) खारे व मतलई वारे यांची माहिती लिहा.
क) सांद्रीभवनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ड) टोरन्डोचे वर्णन करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) वातावरणाची रचना स्पष्ट करा
 ब) पृथ्वीच्या पुष्टभागावरील वायभार पद्धयाचे वर्णन करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) आद्रतेचा अर्थ सांगून आद्रतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) उष्णकटीबंधीय आवर्ताची निर्मिती व वितरण स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) वातावरणीय अस्थिरतेचे वर्णन करा.
ब) वायुराशीची व्याख्या देवून थंड वायुराशीचे गृणधर्म स्पष्ट करा.

- प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) सौरशक्ती म्हणजे काय ते सांगून सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) ग्रहीय वाच्याचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) पर्जन्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
ब) तापमानाचे उभे व क्षितीजसमांतर वितरण स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Climatology - I

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.

- 2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternative.

10

- 10) The polar front theory was put forth by _____.
a) V. Bjerknes and J. Bjerknes   b) Fitzroy
c) Kopen   d) Hartshorne

B) Fill in the blanks.

06

- 1) The percentage of Oxygen is _____ in the total atmospheric gases.
- 2) _____ air masses originated in the Polar region.
- 3) Westerlies are called roaring fourties _____ latitude.
- 4) Atmospheric pressure is _____ in the center of the cyclones.
- 5) The air without vertical movement is called _____ air.
- 6) Gaseous envelop surrounding the earth surface is called _____.

Q.2 Answer the following.

16

- 1) Explain the composition of atmosphere.
- 2) Write the land breeze and sea breezes
- 3) Explain the concept of condensation.
- 4) Describe the tornadoes.

Q.3 Answer the following.

16

- a) Explain the structure of atmosphere.
- b) Describe the air pressure belts on the earth surface.

Q.4 Answer the following.

16

- a) Define the humidity and explain the type of humidity.
- b) Explain the origin and distribution of tropical cyclone.

Q.5 Answer the following.

16

- a) Describe the instability of atmosphere.
- b) Define the airmasses and explain properties of cold airmasses.

Q.6 Answer the following.

16

- a) Define insolation and explain factors affecting its distribution on the earth surface.
- b) Describe the planetary winds in detail.

Q.7 Answer the following.

16

- a) Describe the various type of rainfall.
- b) Explain the vertical and horizontal distribution of temperature.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Oceanography & Geohydrology**

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Time: 00:00 | M 10:00:00 | M

सूचना : 1) प्रश्न 1 व प्र. 2 आवश्यक आहत.
2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) सागरी भूगोल ही ----- भूगोलाची उपशास्खा आहे.
  - 2) ----- मते पृथ्वीचा पृष्ठभाग महासागराने 71.7 टक्के व्यापलेला आहे.
  - 3) जगातील सर्वाधिक क्षारता ----- मध्ये आढळते.
  - 4) बेटाभोवती विकसित झालेल्या प्रवाहाला ----- म्हणतात.
  - 5) समुद्राची ----- फदोमिटर मध्ये मोजली जाते.
  - 6) सर्वाधिक सागरी डोह ----- महासागरात आढळतो.

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) खंडात उताराचे वर्णन करा.
ब) भू जलाची हालचाली स्पष्ट करा.
क) सागर जलाच्या घनतेचे वर्णन करा.
ड) सागरी निक्षेपाची थोडक्यात माहिती दया.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) दक्षिण हिंदी महासागरातील सागरी प्रवाहाची चर्चा करा.
ब) प्रवाळ खडकाचे प्रकार विषद करा.

प्र४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) एल निनो स्पष्ट करा.
ब) सागरी गाळाचे प्रकार सांगा.

प्र 5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) पैसिफिक महासागरातील सागरी प्रवाहाचे वर्णन करा.
ब) अन्न पुरवठयातील सागराचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.६ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) सागर जलाच्या क्षारतेमधील विविधतेतील कारणे सांगून त्याचे परिणाम लिहा.
ब) जलचक्र स्पष्ट करा.

प्र ७ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) सागरी संसाधनाचे संवर्धन विशिद करा.
 ब) जलमग्न समद्व किनारे स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Oceanography & Geohydrology

Day & Date: Wednesday, 15.03.2023

Max Marks: 80

Day & Date: Wednesday, 15-05-2019
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) Q 1 and Q 2 are compulsory

- 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternative.

10

- 1) Labrador Current flow in _____ ocean.
a) Indian b) Pacific
c) Atlantic d) None of these

2) EL-Nino word is derived from _____ word.
a) French b) Greek
c) British d) Spanish

3) On earth salinity of ocean per _____ gm is 35% percent.
a) 2000 b) 100
c) 10000 d) 1000

4) Geographical location of Indian Ocean is _____ zone.
a) Tropical b) Polar
c) Sub-tropical d) None of these

5) Andaman and Nicobar Island are located in _____ Sea.
a) Arabian b) Bay of Bengal
c) Red d) Baltic

6) Coral are found mainly in the _____ ocean and sea.
a) Temperate b) Polar
c) Tropical d) None of these

7) The continental shelf occupy only _____ % of total area of the all ocean.
a) 5.6 b) 6.4
c) 6.8 d) 8.6

8) The density of sea water is depends upon _____ factor.
a) Salinity b) Fog
c) Distribution d) None of these

9) "International Ocean Research center is located in _____ country.
a) Russia b) Denmark
c) India d) England

10) "National Oceanography Institute" is located in _____ city in India.
a) Mumbai b) Chennai
c) Panaji d) Kolkata

B) Fill in the blanks.	06
1) Oceanography is the sub-branch of _____ Geography.	
2) According to _____ the ocean cover 71.7 % of the area of the Earth.	
3) Maximum salinity is observed in _____.	
4) Coral reefs developed along the island are called _____.	
5) The _____ of sea is measured in Fathometer.	
6) The maximum Ocean deeps are found in _____ Ocean.	
Q.2 Answer the following.	16
a) Describe Continental slope.	
b) Explain the Movement of ground water.	
c) Describe the Density of ocean water.	
d) Write in brief about the ocean deposits.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Comment on the currents of south Indian Ocean.	
b) Describe the types of coral rocks.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain EL Nino	
b) State the types of oceanic mud.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Describe ocean currents in Pacific Ocean.	
b) Explain the importance of ocean as food resource.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Describe the causes of variation in salinity of ocean. State the effects.	
b) Explain the geo-hydrological.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Describe the conservation of marine resources.	
b) Explain the coasts line of submergence.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Human Geography

Day & Date: Thursday, 16-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) प्रश्न 1 व प्र. 2 आवश्यक आहेत.
2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) —— यांना मानवी भूगोलाचे जनक असे म्हणतात.

अ) ई. हंटिंगटन	ब) जीन, ब्रुन्स
क) फ्रेडरिक रॅच्झेल	ड) कार्ल रिटर
- 2) 'मानवी भूगोलाची मुलतत्त्वे' हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.

अ) रिटर	ब) हंम्बोल्ट
क) ब्लाश	ड) रॅटझेल
- 3) 'भौगोलिक पर्यावरणाचा प्रभाव' हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.

अ) हंम्बोल्ट	ब) मिस सेंपल
क) रॅटझेल	ड) ब्लाश
- 4) समानवंश, धर्म व भाषीक वैशिष्टे असणाऱ्या लोकांच्या समुहाला —— समुह असे म्हणतात.

अ) सांस्कृतिक	ब) वांशिक गट
क) सर्वसाधारण	ड) सामाजिक
- 5) —— ही जीवशास्त्रीय संज्ञा आहे.

अ) संस्कृती	ब) धर्म
क) वंश	ड) भाषा
- 6) जगात —— ही भाषा बोलणाऱ्याची लोकसंख्या सर्वात जास्त आहे.

अ) चायनीज	ब) उर्दू
क) हिंदी	ड) इंग्रजी
- 7) जगातील सर्व धर्मात —— धर्म सर्वात मोठा आहे.

अ) हिंदू	ब) मुस्लीम
क) बौद्ध	ड) खिश्चन
- 8) बौद्ध धर्माची स्थापना —— यांनी केली.

अ) चंद्रगुप्त	ब) सुर्यगुप्त
क) गौतम बौद्ध	ड) शंकराचार्य

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) ---- यांनी लोकसंख्येचा सिद्धांत मांडला.
  - 2) जागतिक लोकसंख्या दिन ---- या दिवशी साजरा केला जातो.
  - 3) ---- हा भारतातील प्रमुख धर्म आहे.
  - 4) ---- हा खिश्चन धर्मियांचा पवित्र ग्रंथ आहे.
  - 5) ---- म्हणजे मानवाच्या सभोवतालची परिस्थिती होय.
  - 6) ---- यांनी वांशिक भगोलासाठी महत्वाचे योगदान दिले.

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मानवी भूगोलाच्या व्याख्या सांगा.
 ब) संभववादाची उदाहरणासह व्याख्या सांगा.
 क) लोकसंख्या वाढ सांगा.
 ड) लोकसंख्या व साधनसंपत्ती संबंध सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मानवी भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
 ब) धार्मिक वर्गीकरण सांगा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) माल्थसचा लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ब) ग्रामीण वसाहतीची कार्य सांगा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ब) शहरी वसाहतीची कार्ये सांगा.

प्र.६ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) जागतिक लोकसंख्येचे वितरण स्पष्ट करा.
ब) जगातील मानवी वंश सांगा.

प्र.७ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) जागतिक शहरीकरणाचा कल स्पष्ट करा.
ब) मानव विकास निर्देशांक सांगा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Human Geography

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) _____ is known as the father of Human Geography.
a) E. Huntington   b) Jean Bruns
c) Fredrich Ratzel   d) Card Rittel
- 2) The book 'Principal of Human Geography' is written by _____.
a) Rittez   b) Humboldt
c) Blache   d) Ratzel
- 3) The book "Influence of Geographic Environment" is written by _____.
a) Humboldt   b) Miss Semple
c) Ratzel   d) Blache
- 4) The group of people having common racial, religion, and linguistic characteristics is known as _____ group.
a) Cultural   b) Ethnic
c) Common   d) Social
- 5) _____ is biological term.
a) Culture   b) Religion
c) Race   d) Language
- 6) _____ language has higher speakers' population in one world.
a) Chinese   b) Urdu
c) Hindi   d) English
- 7) Among the all religions of the world _____ is biggest religion.
a) Hindu   b) Muslim
c) Boudh   d) Christian
- 8) Boudh religion is formed by _____.
a) Chandragupta   b) Sauryagupta
c) Gautam Boudh   d) Shankaracharya
- 9) _____ is the most populous country in the world.
a) India   b) Shrilanka
c) Nepal   d) China
- 10) _____ is the main occupation of rural settlement.
a) Agriculture   b) Transport
c) Trade   d) Industry

B) Fill in the blanks.	06
1) Population theory putforth by _____.	
2) The world population Day celebrates on _____.	
3) _____ is main religion in India.	
4) _____ is holly book of Christian.	
5) _____ means surrounding situation of man.	
6) _____ gave more contribution of racial geography.	
Q.2 Answer the following.	16
1) Define Human Geography.	
2) Define Possibilism with example.	
3) State Population Growth.	
4) State Population - Resource Relationship.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Explain nature and scope of Human Geography.	
b) State the classification of religion.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain Malthus's population theory.	
b) State the function of Rural settlement.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Explain Demographic Transition Theory.	
b) State the function of Urban Settlement.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Explain world population distribution.	
b) State Races of man.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Explain the trends of world urbanization.	
b) State the Human Development Index.	

Seat No.	
-----------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Economic Geography

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.
 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
 3) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1** अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10
- 1) आर्थिक भूगोल हे ----- ची शाखा आहे.

अ) प्राकृतिक भूगोल	ब) मानवी भूगोल
क) ऐतिहासिक भूगोल	ड) प्रादेशिक भूगोल
  - 2) ----- हे आर्थिक भूगोलाचे जनक म्हणून ओळखले जातात.

अ) ब्लाश	ब) कार्ल रिटर
क) चिशॉल्म	ड) हम्बोल्ट
  - 3) गॅटची स्थापना ----- मध्ये झाली.

अ) 1947	ब) 1948
क) 1949	ड) 1950
  - 4) ----- हा मानवाचा चतुर्थ श्रेणीचा व्यवसाय आहे.

अ) कारखाने	ब) वैदकीय सेवा
क) वाहतूक	ड) यापैकी सर्व
  - 5) उद्योगधंद्याचा स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत अल्फ्रेड वेबर या ----- शास्त्रज्ञाने मांडला.

अ) जर्मन	ब) फ्रेंच
क) अमेरिकन	ड) इटालियन
  - 6) ----- राज्यात अंकलेश्वर हे खनिज तेल क्षेत्र आहे.

अ) गुजरात	ब) आसाम
क) महाराष्ट्र	ड) यापैकी नाही.
  - 7) दगडी कोळसा आयातीत ----- या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक लागतो.

अ) ब्रिटन	ब) जपान
क) सं. संस्थाने	ड) जर्मनी
  - 8) मानवाच्या आर्थिक बाबींचा परिपूर्ण अभ्यास म्हणजे ----- होय.

अ) ऐतिहासिक भूगोल	ब) राजकीय भूगोल
क) आर्थिक भूगोल	ड) यापैकी नाही.

06

प्र.2	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) ऊर्जा संकटावर चर्चा करा. ब) युरोपीय आर्थिक संघटना क) द. कोळशाचे प्रकार स्पष्ट करा. ड) वाहतुकीची सुगमता स्पष्ट करा.	16
प्र.3	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) आर्थिक भूगोलाच्या दृष्टिकोणाचे (अभ्यास पद्धती) वर्णन करा. ब) जागतिक व्यापार संघटनेचे उद्दिष्टे व महत्व स्पष्ट करा.	16
प्र.4	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) उद्योगाच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. ब) द. कोळशाचे जागतिक वितरण स्पष्ट करा.	16
प्र.5	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय ते सांगून आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप व व्यापती स्पष्ट करा. ब) भारतातील खनिज तेल वितरणाचा थोडक्यात आढावा ध्या.	16
प्र.6	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरण सिद्धांताची गृहित तत्वे व टीकात्मक परिक्षण करा. ब) प्राथमिक आर्थिक क्रिया स्पष्ट करा.	16
प्र.7	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. अ) पुनर्निर्मिती न होणारी साधनसंपत्ती स्पष्ट करा. ब) OPEC या व्यापारी संघटनेची ध्येय व उदिष्ट्ये सांगा.	16

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Economic Geography

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternative.	10
1) Economic geography is a branch of _____.	
a) Natural geography	b) Human geography
c) Historical geography	d) Regional geography
2) _____ is known as the father of economic geography.	
a) Blash	b) Carl Ritter
c) Chisholm	d) Humboldt
3) GATT was established in _____.	
a) 1947	b) 1948
c) 1949	d) 1950
4) _____ is the fourth-class occupation of human beings.	
a) Factories	b) Medical service
c) Transport	d) All of these
5) The localization theory of industry was proposed by Alfred Weber, a _____ scientist.	
a) German	b) French
c) American	d) Italian
6) Ankleswar is a mineral oil field in the state.	
a) Gujarat	b) Assam
c) Maharashtra	d) None of these
7) Coal imports _____ this country ranks first in the world.	
a) Britain	b) Japan
c) No. institute	d) Germany
8) A thorough study of human financial affairs is _____.	
a) Historical geography	b) Political geography
c) Economic geography	d) None of these
9) OPEC is an organization that trades _____.	
a) Coal	b) Mineral oil
c) Iron ore	d) Gold
10) Weber proposed the theory of localization of industry in _____.	
a) 1908	b) 1909
c) 1910	d) 1911

B) Fill in the blanks.	06
1) Industries is a financial business of _____ category.	
2) _____ It is a high-grade coal.	
3) Coal reserves in the world _____ this country ranks first.	
4) Profit maximization approach applied by _____.	
5) August Losch was _____ Geographer.	
6) _____ country ranks first in the import of mineral oil.	
Q.2 Answer the following.	16
1) Discuss the energy crisis.	
2) European Economic Association	
3) Explain the types of coal.	
4) Explain ease of transportation.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Describe the approach (study method) of economic geography.	
b) Explain the objectives and importance of World Trade Organization.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain the factors affecting localization of industry.	
b) Explain the global distribution of coal.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Explain the nature and scope of economic geography by stating what is economic geography.	
b) Give a brief overview of mineral oil distribution in India.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Critically examine the assumptions and principles of Weber's localization theory of industry.	
b) Explain primary economic activity.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Explain non-renewable resources.	
b) Explain the aims and objectives of OPEC.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./MSc (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geomorphology – II

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) प्रश्न 1 व प्र. 2 आवश्यक आहेत.
2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10
- 1) सागरतळ प्रसरण संकल्पना —— यांनी मांडली.
 अ) मोरगन ब) हेस
 क) पिकहोन ड) ग्रीन
  - 2) पॅसिफिक महासागराने पृथ्वीचा —— भाग व्यापला आहे.
 अ) 1/4 ब) 1/3
 क) 1/2 ड) 1/8
  - 3) अपक्षय चक्र ही संकल्पना —— यांनी मांडली.
 अ) वेगनर ब) डेविस
 क) पेंक ड) किंग
  - 4) उर्मीचिन्हे ही —— च्या कार्यामुळे निर्माण होतात.
 अ) सागरी लाटा ब) हिमनदी
 क) वारा ड) नदी
  - 5) टेकडी उताराचे चक्र सिध्दांत —— यांनी मांडला.
 अ) डेविस ब) पेंक
 क) वूड ड) किंग
  - 6) उतार बदली सिद्धांत —— यांनी मांडला.
 अ) डेविस ब) किंग
 क) पेंक ड) वूड
  - 7) दरड कोसळणे हे भूरूपशास्त्रीय नैसर्गिक संकट सदैव —— क्रृतू मध्ये होते.
 अ) उन्हाळा ब) पावसाळा
 क) हिवाळा ड) दुष्काळ
  - 8) उपयोजीत भूरूपशास्त्र हे —— ज्ञानाचा उपयोग समस्या सोडविण्यासाठी करणे यांच्याशी संबंधित आहे.
 अ) भूरूपशास्त्रीय ब) भोगोलिक
 क) आर्थिक ड) प्राकृतिक
  - 9) प्लेट ही संज्ञा —— यांनी 1965 मध्ये सर्वप्रथम वापरली.
 अ) वेगनर ब) जे. टी. विल्सन
 क) पेंक ड) डेविस

10) पुळणी हे भूरूप —— संचयन कार्यामुळे निर्माण होते.		
अ) नदी	ब) सागरी लाटा	
क) हिमनदी	ड) भूमिगत पाणी	
ब) रिकाम्या जागा भरा.		06
1) पाण्यानी वेढलेल्या पॅंजियाला वेगनर यांनी —— असे म्हटले.		
2) भूदृश हे ——, प्रक्रिया व अवस्था यांचे कार्य आहे.		
3) त्रिभुज प्रदेश हे भूरूप —— अवस्थेमध्ये निर्माण आहे.		
4) उतार न्हास सिध्दांत —— यांनी मांडला.		
5) दरड कोसळणे हे नैसर्गिक संकट —— प्रदेशात निर्माण होते.		
6) एकमेकांच्या विरुद्ध दिशेने जाणाऱ्या प्लेट या —— प्लेट म्हणून ओळखल्या जातात.		
प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		16
अ) हिमोढाचे प्रकार लिहा.		
ब) विनाशात्मक प्लेट किनारा स्पष्ट करा.		
क) नदीच्या खननाचे प्रकार लिहा.		
ड) उपयोजित भूरूपशास्त्राची संकल्पना सांगा.		
प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		
अ) वेगनरचा भूखंड वहन सिध्दांत स्पष्ट करा.		10
ब) भूमिगत पाण्याच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारे भूआकर स्पष्ट करा.		06
प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		
अ) डब्लू. एम. डेविस यांची अपक्षय चक्राची संकल्पना स्पष्ट करा.		10
ब) भूखंड व महासागर यांची वैशिष्ट्ये सांगा.		06
प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		
अ) नदीच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारे भूआकर स्पष्ट करा.		10
ब) भूरूपशास्त्र आणि अभियांत्रिकी कार्य याची चर्चा करा.		06
प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		
अ) पैकं यांचे उतार विकास संबंधीचे विचार स्पष्ट करा.		10
ब) वान्याच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारे भूआकर सांगा.		06
प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.		
अ) उपयोजित भूरूपशास्त्राच्या शाखा सांगा.		10
ब) ए. वूड यांचे उतार विकास संबंधीच्या संकल्पनेची चर्चा करा.		06

**Seat
No.**

Set P

M.A./MSc (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geomorphology – II

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose correct alternative.

10

B) Fill in the blanks.	06
1) The Pangea surrounded by water was called by Wegner as _____.	
2) Landscape is the function of _____, process and stages.	
3) The landform, delta occurs in the _____ stage.	
4) Slope decline theory was put forwarded by _____.	
5) Landslide is natural hazard origin in _____ region.	
6) Divergent plates also known as _____ plates	
Q.2 Answer the following.	16
a) Write the type of moraines.	
b) Explain the destructive plates margins.	
c) Write the type of fluvial erosion.	
d) Give the concept of applied geomorphology.	
Q.3 Answer the following.	
a) Explain the Wegner continental drift theory.	10
b) Explain the erosional landform of ground water.	06
Q.4 Answer the following.	
a) Explain the concept of cycle of erosion by W.M. Davis.	10
b) State the characteristics of continent and ocean.	06
Q.5 Answer the following.	
a) Explain the erosion landform of River.	10
b) Discuss the geomorphology and engineering work.	06
Q.6 Answer the following.	
a) Explain the view of Penk on slope development.	10
b) State the erosional landform of winds.	06
Q.7 Answer the following.	
a) State the branches of applied geomorphology.	10
b) Discuss on concept of A. Wood about slope development.	06

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Climatology – II

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
Time: 11:00 AM TO 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 2 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

  - 1) कोपन यांनी 'Aw' या सांकेतिक अक्षराचा वापर ----- हवामान प्रदेशासाठी केला आहे.

अ) मान्सून	ब) उष्ण वाळवंटी
क) शीत वाळवंटी	ड) सॅक्हाना
  - 2) बाष्पोउत्सर्जन क्षमता संकल्पनेवर आधारित हवामानाचे वर्गीकरण ----- यांनी केले.

अ) कोपेन	ब) त्रिवार्थ
क) थॉर्नथेट	ड) फ्लोन
  - 3) दुष्काळाचे ----- प्रकार आहेत.

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
  - 4) ----- हे भारतातील ईशान्येकडील कृषी हवामान क्षेत्रातील प्रमुख पीक आहे.

अ) उस	ब) तांदूळ
क) चहा	ड) गहू
  - 5) जागतिक तापमान वाढीसाठी ----- हा वायू मोठयाप्रमाणात कारणीभूत आहे.

अ) नायट्रोजन	ब) ओझन
क) कार्बन डॉयऑक्साइड	ड) सल्फर डॉयऑक्साइड
  - 6) ----- हवामानशास्त्रात मानवी आरोग्य आणि हवामान यांच्यातील संबंधाचा अभ्यास केला जातो.

अ) प्राकृतिक	ब) रासायनिक
क) शरीरविज्ञान	ड) यापैकी नाही
  - 7) पुराहवामानशास्त्रात ----- चा अभ्यास केला जातो.

अ) मानवी शरीर	ब) मानवी आरोग्य
क) वनस्पती	ड) भूतकाळातील घटना
  - 8) ----- से.ग्रे. तापमान घटल्यास एक क्लो युनिट वस्त्राची आवश्यकता असते.

अ) 7	ब) 9
क) 15	ड) 2

9)	तैगा प्रदेशात थंड महिन्यातील सरासरी तापमान —— इतके असते.	
अ)	0° से. पेक्षा जास्त	ब) 0° से. पेक्षा कमी
क)	10° से. पेक्षा जास्त	ड) 10° से. पेक्षा कमी
10)	—— हे मौल्यवान लाकूड मोसमी वनात सापडते.	
अ)	सागवान	ब) मोहगणी
क)	रेडवूड	ड) बाबुल
ब)	रिकाम्या जागा भरा.	06
1)	कोपेनने जगातील हवामानाचे —— प्रमुख विभागामध्ये विभाजन केले.	
2)	दुष्काळ ही —— आपत्ती आहे.	
3)	प्लायस्टोसेन हिमयुगाला —— यूग असेही म्हणतात.	
4)	ओझोनक्षयाचे —— हे कारण आहे.	
5)	हवामान वर्गीकरणासाठी उपयोगात आणले जाणारे सर्वाधिक महत्वाचे दोन घटक म्हणजे ——.	
6)	तांदूळ आणि जूट गंगेच्या —— मैदानी प्रदेशातील पिक आहे.	
प्र.2	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
अ)	पुराहवामानशास्त्राचा अर्थ सांगा.	
ब)	ओझन क्षयाची कारणे सांगा.	
क)	सॅव्हाना हवामानातील वनस्पती आणि प्राणीजीवनाची माहिती लिहा.	
ड)	दुष्काळग्रस्त भागातील समस्या सांगा.	
प्र.3	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	
अ)	थॉर्नथेट यांचे हवामानाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.	10
ब)	जागतिक तापमान वाढीचे कारणे सांगा.	06
प्र.4	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	
अ)	उष्णकाटीबंधीय सदाहरित वर्षावनातील हवामान स्पष्ट करा.	10
ब)	हवामान आणि मानवी समाधान यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.	06
प्र.5	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	
अ)	वायू प्रदुषणाचे कारणे आणि परिणाम लिहा.	10
ब)	दुष्काळाचे विविध प्रकार सांगा.	06
प्र.6	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	
अ)	जगातील अलीकडील काळातील हवामानातील बदल स्पष्ट करा.	10
ब)	कोपेनच्या हवामान वर्गीकरणाचे फायदे लिहा.	06
प्र.7	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	
अ)	भारतीय नियोजन मंडळने केलेल्या भारतीय कृषी हवामान विभागाचे वर्णन करा.	10
ब)	भू-वैज्ञानिक भूतकाळातील हवामान बदल स्पष्ट करा.	06

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Climatology – II

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
Time: 11:00 AM TO 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) Q. No. 1 and 2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Question No. 3 to 7.
3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 a) Choose correct alternative.

10

b) Fill in the blanks.	06
1) Koppen classified the world climate into _____ major division.	
2) Drought is _____ hazard.	
3) _____ age is also known as Pleistocene ice age.	
4) The major cause of ozone depletion is _____.	
5) The two most important element that are used to develop a climatic classification are _____.	
6) Rice and Jute are the prominent crops of the _____ Gangetic plain.	
Q.2 Answer the following.	16
a) Define the paleo climatology.	
b) State the causes of ozone depletion.	
c) Write the vegetation and animal life in savanna climate.	
d) State the problems of drought prone area.	
Q.3 Answer the following.	
a) Explain the Thornthwaith climate classification.	10
b) State the causes of global warming.	06
Q.4 Answer the following.	
a) Explain the tropical rainforest climate.	10
b) Discuss the relation between climate and human comfort.	06
Q.5 Answer the following.	
a) Write the causes and effects of air pollution.	10
b) State the different types of drought.	06
Q.6 Answer the following.	
a) Explain the recent climatic changes in the world.	10
b) Write advantages of Koppen climate classification.	06
Q.7 Answer the following.	
a) Describe the agroclimatic region of India by the planning commission of India.	10
b) Explain the climate change during the geological past.	06

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Population Geography**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र 3 ते 7 पैकी 3 प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

  - 1) “जीओग्राफी ऑफ पोपुलेशन” हा ग्रंथ —— यांनी 1986 मध्ये लिहिला आहे.

अ) जे.आय.क्लार्क	ब) आर.सी.चंदना
क) ब्लाश	ड) लारकीन
  - 2) —— हा जगातील सर्वाधिक लोकसंख्येचा देश आहे.

अ) भारत	ब) पाकिस्तान
क) चीन	ड) जपान
  - 3) उष्ण —— प्रदेशात तापमानामुळे लोकसंख्येची घनता कमी आहे.

अ) वाळवंटी	ब) शीत
क) पर्वतीय	ड) या पैकी नाही
  - 4) यु.एस.ए मध्ये लिंगप्रमाण हे दर स्त्रियामागे पुरुषांच्या संख्येने व्यक्त केले जाते.

अ) 100	ब) 500
क) 1000	ड) 10000
  - 5) भारतामध्ये 1881 नंतर दर —— वर्षांनी जनगणना केली जाते.

अ) 5	ब) 7
क) 10	ड) 15
  - 6) —— व आर्द्र हवामानामुळे दक्षिण अमेरिकेतील अॅमेझॉन खोन्यात लोकसंख्येची घनता आहे.

अ) थंड	ब) उष्ण
क) उबदार	ड) अति थंड
  - 7) एका विशिष्ट वर्षात दर —— लोकसंख्येमागे असणाऱ्या मृतांची संख्या म्हणजे ढोबळ मृत्युदर होय.

अ) 50	ब) 100
क) 1000	ड) 10000
  - 8) —— लोकसंख्या म्हणजे जी लोकसंख्या जास्त दरडोई उत्पन्न देते.

अ) अतिरिक्त	ब) न्युनतम
क) पर्याप्त	ड) या पैकी नाही

9) —— चा संबंध स्त्री पुरुष अथवा जोडीच्या पुनरुत्पादनाशी आहे.

- अ) जननदर
- ब) मृत्युदर
- क) प्रजनन क्षमता
- ड) व्यंधत्व

10) जॉन ग्रेंट यांना —— शास्त्राचे जनक म्हणून संबोधले जाते.

- अ) लोकसंख्या
- ब) सामाजिक
- क) राजकीय
- ड) या पैकी नाही

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) एखाद्या प्रदेशातील साधनसंपत्ती या पुरेपूर वापरासाठी लोकसंख्या अपुरी असणे म्हणजे —— लोकसंख्या होय.
- 2) भारतात कायद्याने मुलीचे लग्नाचे / विवाहाचे —— वय आहे.
- 3) सेन्सस हा शब्द —— भाषेतील सेन्सरे या शब्दापासून बनला आहे.
- 4) थॉमस रॉबर्ट माल्थस हे —— व अर्थशास्त्र या विषयाचे प्राध्यापक होते.
- 5) माल्थस यांच्या सिध्दांतानुसार अन्नधान्य उत्पादन —— श्रेणीने वाढते.
- 6) 2000 सालच्या राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरणानुसार भारताची लोकसंख्या —— साली स्थिर होईल.

प्र.2 खालील कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) लोकसंख्या आकडेवारी स्त्रोतांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) लोकसंख्या भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- क) न्युनतम लोकसंख्या म्हणजे काय?
- ड) जन्मदर व मृत्युदर यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) माल्थस यांचा लोकसंख्या वाढ सिध्दांत स्पष्ट करा.
- ब) जागतिक लोकसंख्या वितरणाचे वर्णन करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) अतिरिक्त लोकसंख्या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) लोकसंख्या भूगोलाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) भारतातील लोकसंख्या समस्यांचा सविस्तर वृत्तांत द्या.
- ब) लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या प्राकृतिक घटकांची चर्चा करा.

प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) पर्याप्त लोकसंख्या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील लोकसंख्या वाढीची चर्चा करा.

प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) लोकसंख्या संक्रमण सिध्दांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) जनन दरावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Population Geography

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) Question No 1 and 2 are compulsory and
 2) Attempt any three questions from Q. No. 3 to Q. No. 7.
 3) Figures to the right indicate full marks.
 4) Use of Stencils is allowed.
 5) Draw neat and labeled diagram wherever necessary.

Q.1 a) Choose correct alternative from the following. 10

- 1) The book entitled Geography of population is written by _____ In 1986.

a) J .I. Clarke	b) R .C .Chandana
c) Blash	d) Larkin
- 2) _____ is the most populated country in the world.

a) India	b) Pakistan
c) China	d) Japan
- 3) In hot _____ area the density of population is low due to high temperature.

a) Desert	b) Cold
c) Hilly	d) None of these
- 4) Sex ratio in U.S.A, is expressed in terms of number of males per females.

a) 100	b) 500
c) 1000	d) 10,000
- 5) From 1881 onwards, the census of India has been taken at regular interval of _____ years.

a) 5	b) 7
c) 10	d) 15
- 6) The Amazon basins in South America have low density of population due to the _____ and wet climate.

a) Cold	b) Hot
c) Warm	d) Very cold
- 7) Crude death rate means the number of deaths in a particular year per _____ of population.

a) 50	b) 100
c) 1000	d) 10000
- 8) The _____ population is the one that permit high per capita output.

a) Over	b) Under
c) Optimum	d) None of these
- 9) _____ refers to the capacity of a man, a women or a couple to participate in reproduction.

a) Fertility	b) Mortality
c) Fecundity	d) Sterility

b) Fill in the blanks.

06

- 1) _____ population means the population of an area is too small for full utilization of territory resources.
  - 2) Legally marriage able for girls is _____ years in India.
  - 3) The word "Census" is derived from the _____ word censere.
  - 4) Thomas Robert Malthus was professor of _____ & Economics.
  - 5) According to Malthus theory Food grain increases in an _____ ratio.
  - 6) According to National Population Policy, 2000, India's population will stabilized in _____ year.

Q.2 Answer the following.

16

- a)** Discuss the sources of population data.

b) Explain scope of Population Geography

c) Describe Under Population?

d) Explain the Difference between birth and death rate

Q.3 Answer the following.

16

- a)** Explain Malthus theory of population growth.
b) Describe the distribution of World Population.

Q.4 Answer the following.

16

- a)** Explain the concept of Over Population.
b) Explain the Significance of Population Geography.

Q.5 Answer the following.

16

- a)** Give an account of Population Problems in India.
b) Describe physical factors affecting on the population distribution.

Q.6 Answer the following.

16

- a)** Explain the concept of optimum population.
b) Discuss the population growth in India.

Q.7 Answer the following:-

16

- a)** Critically examine Demographic transition theory.
b) Describe factors affecting on the fertility

Q.7 Answer the following. 16

a) Critically examine Demographic transition theory.
b) Describe factors affecting on the fertility

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Health

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र 3 ते 7 पैकी 3 प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

10

SLR-GL-9

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) कॉलरा —— मुळे पसरणारा आजार आहे.
  - 2) रात आंधळेपणा हा आजार —— जीवनसत्व अभावामुळे निर्माण होतो.
  - 3) —— अभियान भारतात प्रभावी ठरले आहे.
  - 4) कुष्टरोग / महारोग —— याशी निगडीत आजार आहे.
  - 5) ओझोन थराच्या नाशामुळे —— चा कर्करोग होतो.
  - 6) डब्ल.एच.ओ. चे —— असे विस्तारीत रूपांतरण आहे.

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) आरोग्य भूगोलाचे महत्व स्पष्ट करा.
 ब) नागरीकरण आणि प्रदूषणाविषयाची माहिती वर्णन करा.
 क) संसर्गजन्य रोगाची चर्चा करा.
 ड) साक्षरता आणि आरोग्यविषयी माहिती स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) आरोग्य भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) मानवी आरोग्यासाठी आर्थिक घटकांचे असणारे महत्व विशद करा.

प्र४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) जागतिक आरोग्य संघटनेने वर्गीकरण केलेल्या रोगांचे/आजाराचे वर्णन करा.
ब) भारतातील कपोषणाच्या समस्यांचे चर्चा करा

प ५ उवालील पञ्चांची उत्तरे लिहा

16

- द्वालाल प्रेरणापाठ उत्तर लिहा:**

अ) मानवी आरोग्यासाठी प्राकृतिक घटकांचे महत्त्व विशद करा.
 ब) भारतातील सामीण भाषातील आरोग्याच्या समस्याचे वर्णन करा

प्र० ६ खालील पञ्चांशी उन्हे लिहा

16

- खालाल प्रेरणावा उत्तर लिहा.**

अ) मानवी आरोग्यासाठी हवेच्या गुणवत्तेची चर्चा करा.
ब) कॉल्या या साधीच्या योगाची सांविती द्वा

॥७॥ शालील पाखनांची उच्चरे लिदा

16

- अ) आरोग्याच्या काळजीचे नियोजन व एनजिओ (NGO) यावर चर्चा करा.
ब) असंज्ञरचना योगांचे तार्गत करा

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Health

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- Instructions:**
- 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
  - 2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
  - 3) Figures to the right indicate full marks
  - 4) Use of Stencils is allowed.
  - 5) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 A) Choose the correct alternative given the following sentence. 10

- 1) The cold climate of _____ is very difficult for human health.
a) Equatorial area   b) Arid area
c) Polar area   d) Monsoon area
- 2) Destruction of Ozone layer results in _____ types of Cancer.
a) Blood   b) Skin
c) Lung   d) Colon
- 3) Health Geography is a sub branch of _____ Geography.
a) Physical   b) Human
c) Economic   d) Cultural
- 4) Normal temperature of human body is _____ degree Celsius.
a) 40   b) 35
c) 25   d) 20
- 5) _____ climatology studies the relationship between human health and climate.
a) Economic   b) Cultural
c) Physical   d) Medical
- 6) _____ vitamin is essential for growth of Immunity.
a) A   b) B
c) C   d) D
- 7) Urban Pollution is related to _____ growth.
a) Population   b) Settlement
c) Cultural   d) Economic
- 8) The high intensity of sound waves may damage the _____.
a) Ear   b) Nose
c) Eyes   d) Hand
- 9) _____ is a famous social worker for Leprosy patients.
a) Aruna Roy   b) Abhay Bang
c) Prakash Amte   d) Medha Patkar
- 10) _____ combines with blood hemoglobin faster than oxygen.
a) Co₂   b) So₂
c) N₂   d) C_o

SLR-GL-9

- B) Fill in the blanks.** 06
- 1) Colera is a _____ born disease.
  - 2) Night blindness in casual due to the deficiency of vitamin _____.
  - 3) _____ campaign is very effective in India.
  - 4) Leprosy is _____ related diseases.
  - 5) Destruction of Ozone layer results in _____ types of Cancer.
  - 6) _____ is long form of WHO.
- Q.2 Answer the following.** 16
- 1) Explain the significance of Geography of Health.
  - 2) Describe the information Urbanization and Pollution.
  - 3) Discuss the communicable diseases.
  - 4) Explain the information about Literacy and Health.
- Q.3 Answer the following.** 16
- a) Describe the Nature and Scope of Geography of Health.
  - b) Examine the importance of economic factors in Human Health.
- Q.4 Answer the following.** 16
- a) Explain the WHO'S classification of diseases.
  - b) Describe the problems of mal-nutrition in India.
- Q.5 Answer the following.** 16
- a) Examine the importance of Physical factors in Human Health.
  - b) Describe the problems of rural health in India.
- Q.6 Answer the following.** 16
- a) Discuss the role of quality of air in human health.
  - b) Explain Cholera as an epidemic disease.
- Q.7 Answer the following.** 16
- a) Discuss the NGO and Health care planning.
  - b) Explain the Non communicable diseases.

Seat No.	
-----------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Agricultural Geography

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.

- 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
- 4) स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
- 5) आवशक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10

- 1) मळ्याच्या शेतीचे ——— हे मुख्य वैशिष्ट्ये आहे.
  - अ) एक पीक पद्धत
  - ब) तीन पीक पद्धत
  - क) दोन पीक पद्धत
  - ड) पाच पीक पद्धत
- 2) ——— या देशात 1950 मध्ये गव्हाच्या नवीन वाण सर्वप्रथम तयार करण्यात आला.
  - अ) इंग्लंड
  - ब) जर्मनी
  - क) मेक्सिको
  - ड) ब्राजील
- 3) ——— म्हणजे देशांतर्गत शेती आणि परदेशी कृषी उत्पादनांच्या आयातीशी संबंधित कायद्यांचा एक संच होय.
  - अ) कृषी धोरण
  - ब) राजकीय धोरण
  - क) परदेशी धोरण
  - ड) आर्थिक धोरण
- 4) जॉन्सनच्या मॉडेलनुसार ट्रक उत्पादने, फळे, बटाटे आणि तंबाखू ही ——— मध्ये केंद्रित आहे.
  - अ) झोन VI
  - ब) झोन II
  - क) झोन I
  - ड) झोन IV
- 5) ब्राजीलमध्ये स्थलांतरित शेतीला ——— असे म्हणतात.
  - अ) झूम
  - ब) रोका
  - क) केनजिन
  - ड) मसोले
- 6) अगदी अलीकडील संशोधनानुसार शेतीची सुरुवात सुमारे 10,0000 वर्षापूर्वी ——— मध्ये झाली.
  - अ) दक्षिण-पश्चिम आशिया
  - ब) दक्षिण-पूर्व आशिया
  - क) उत्तर-पूर्व आशिया
  - ड) उत्तर-पश्चिम आशिया

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) व्हीवरची पिक संयोग पद्धत (1954)
  - ब) उपासमारीची कारणे
  - क) क्रमबद्ध दृष्टिकोन
  - ड) जागतिक शेतीचे प्रमुख प्रकार

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) कृषी विकासाचे प्राकृतिक नियंत्रक स्पष्ट करा.
 ब) भारतातील कृषीविषयक धोरण स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) नैऋत्य आशियन शेती उगम (निर्मिती) केंद्राचे वर्णन करा.
ब) स्थलांतरित शेतीचे वितरण आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) कृषी भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) व्हॉन थ्युनेन यांचा कृषी भूमीउपयोजन सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) मळ्याची शेतीचे वितरण आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) हरितक्रांतीचे पर्यावरणीय परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) भारतातील हरितक्रांतीच्या अंमलबजावणीतील समस्या स्पष्ट करा.
ब) 'पिक विविधता' यावर वृतांत द्या.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Agricultural Geography

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.

- 2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
- 3) Figures to the right indicate full marks
- 4) Use of Stencils is allowed.
- 5) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 A) Choose the correct alternative. 10

- 1) Planation farming is mainly characterized by _____.
a) One crop system   b) Three crop system
c) Two crop system   d) Five crop system
- 2) New varieties of wheat were first breed in the country _____ in 1950.
a) England   b) Germany
c) Mexico   d) Brazil
- 3) _____ means a set of laws relating to domestic agriculture and imports of foreign agricultural.
a) Agricultural policy   b) Political policy
c) Foreign policy   d) Economics policy
- 4) As per Jonasson's model, the Truck products, fruits, potatoes and tobacco is concentrated in the _____.
a) Zone VI   b) Zone II
c) Zone I   d) Zone IV
- 5) Shifting farming in Brazil is called as _____.
a) Zhum   b) Roca
c) Caingin   d) Masole
- 6) The more recent investigation shows that agriculture began around 10,000 year B.C. in _____.
a) South-west Asia   b) South-east Asia
c) North-east Asia   d) North-west Asia
- 7) The Ph value of soil is below _____ indicates.an acidic soil.
a) 7   b) 9
c) 8   d) 10
- 8) _____ was the first scholar to use statistical technique to determine the crop combination (regions) in U.S.A.
a) Bhatia   b) Whittlesey
c) Doi   d) Weaver
- 9) The first book of agricultural Geography was written by _____.
a) Arthur Young   b) Hillman
c) Humboldt   d) Von Thunen

10)	In India, _____ was brought by the Portuguese in the early 16th century a) Wheat b) Rice c) Rubber d) Maize	06
B)	Fill in the blanks.	06
1)	In 1965 _____ has developed formula for the measurement of Crop diversification.	
2)	_____ is known as father of green revolution in India.	
3)	The word agriculture comes from a _____ term 'Agricultura'.	
4)	_____ agriculture is the best developed in the Monsoon lands of Asia.	
5)	_____ in approach the agricultural study is always carried out at global scale.	
6)	Rubber, Tea, Coffee, Cocoa, Banana, Pineapple _____ are major crops in farming.	
Q.2	Answer the following.	16
1)	Weaver's method of Crop combination (1954)	
2)	Causes of Hunger	
3)	Systematic Approach	
4)	Major type of World Farming	
Q.3	Answer the following.	16
a)	Explain the Physical determinants of Agriculture development.	
b)	Explain the Agricultural policy in India	
Q.4	Answer the following.	16
a)	Describe the South West Asian gene center.	
b)	Explain the Distribution and Characteristics of Shifting farming.	
Q.5	Answer the following.	16
a)	Explain the Nature of Agricultural Geography.	
b)	Explain the Von Thunen's theory of Agricultural land use.	
Q.6	Answer the following.	16
a)	Explain the Distribution and Characteristics of Plantation farming.	
b)	Explain the Ecological implication of Green Revolution.	
Q.7	Answer the following.	16
a)	Explain the Problems in the adoption of green revolution in India.	
b)	Give a account of 'Crop diversification.'	

Seat No.	
-----------------	--

**M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Settlement Geography**

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.

- 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) लोकांच्या धार्मिक गरजा पुर्ण करण्यासाठी जी नगरे विकसित झालेली आहेत त्यास ----- नगर म्हणतात.
अ) मनोरंजन   ब) धार्मिक
क) औद्योगिक   ड) शैक्षणिक
- 2) ----- यांनी उद्यान शहराची संकल्पना मांडली.
अ) टेलर   ब) मेयर
क) हॉवर्ड   ड) स्टम्प
- 3) होमर हाइट यांनी ----- सिध्दांत मांडला.
अ) मध्यवर्ती ठिकाण   ब) लोकसंख्या
क) समकेंद्रीय क्षेत्र   ड) त्रिज्या खंड
- 4) के 7 ही मध्यवर्ती क्रमवारी ----- तत्वावर आधारित आहे.
अ) प्रशासकीय   ब) बाजारपेठ
क) वाहतुक   ड) यापैकी नाही
- 5) ----- शहर हे शैक्षणिक शहर आहे.
अ) चंदिगढ   ब) केम्ब्रिज
क) मास्को   ड) नागोया
- 6) सध्याचे नागरीकरण हे ----- क्रांतीचे फलित आहे.
अ) औद्योगिक   ब) कृषी
क) हरित   ड) यापैकी नाही
- 7) मासेमारी हे ----- वसाहतीचे प्रमुख कार्य आहे.
अ) नागरी   ब) ग्रामीण
क) उपनगर   ड) यापैकी नाही
- 8) 1923 मध्ये ----- सिध्दांत विकसित झाला.
अ) त्रिज्या खंड   ब) मध्यवर्ती ठिकाण
क) समकेंद्रीय क्षेत्र   ड) औद्योगिक स्थानिकीकरण

- 9)** —— या भूगोलतत्ववेत्याने आपल्या जिओग्राफी या पुस्तकात शहराच्या या स्थितीवर भर दिला.
- अ) ब्लाश   ब) रिटर
 क) रेट्झेल   ड) स्ट्राबो
- 10)** दिल्ली या नागरी केंद्राची —— स्थिती आहे.
- अ) मध्यवर्ती   ब) रेषात्मक
 क) सीमावर्ती   ड) यापैकी नाही
- ब)** **रिकाम्या जागा भरा.** 06
- 1) डब्लू. खिस्टलर यांनी —— सिध्दांत मांडला आहे.
  - 2) वसाहत भूगोल ही —— भूगोलाची उपशाखा आहे.
  - 3) बहुकेंद्रीय सिध्दांत हैरिस व —— यांनी मांडला.
  - 4) नागरी वसाहतीमध्ये —— चे प्रमुख उत्पादन घेतले जाते.
  - 5) पंढरपूर हे शहर —— या प्रमुख कार्यामुळे विकसित झाले आहे.
  - 6) मासेमारी हे —— वसाहतीचे प्रमुख कार्य आहे.
- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) वसाहत भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) केंद्रित वसाहतीवर चर्चा करा.
 क) नागरी प्रभाव क्षेत्राचे वर्णन करा.
 ड) आद्र स्थान वसाहत माहिती द्या.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) प्रथम शहर संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) ग्रामीण वसाहतीच्या वाढीचे वर्णन करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) बांधकाम साहित्यावरून घराचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) समकेंद्रिय कटिबंध सिध्दांताचे वर्णन करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) ग्रामीण वसाहतीचे कार्यानुसार वर्गीकरण स्पष्ट करा.
 ब) ग्रामीण व नागरी वसाहतीतील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) मानवी वसाहत आणि पर्यावरण यावर चर्चा करा.
 ब) केंद्रिय व्यापार विभाग स्पष्ट करा.
- प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) बहुकेंद्रिय प्रतिमान मॉडेल स्पष्ट करा.
 ब) ग्रामीण वसाहतीच्या प्रकाराचे वर्णन करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Settlement Geography

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.
3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternative. 10

- 1) The urban places due to the religious necessity of people are known as _____ town.
a) Recreation   b) Religious
c) Industrial   d) Education
- 2) _____ introduced the concept of Garden city.
a) Taylor   b) Mayer
c) Howard   d) Stamp
- 3) The _____ Theory was put forth by Homer Hoyt.
a) Central Place   b) Population
c) Concentric zone   d) Sector
- 4) The K-7 Central Place hierarchy is based on _____ principal.
a) Administrative   b) Market
c) Transportation   d) None of these
- 5) _____ city is the Educational city.
a) Chandigarh   b) Cambridge
c) Masco   d) Nagoya
- 6) The present urbanization is largely the product of _____ revolution.
a) Industrial   b) Agriculture
c) Green   d) None of these
- 7) Fishing is the main production of _____ settlement.
a) Urban   b) Rural
c) Sub urban   d) None of these
- 8) _____ theory was developed in 1923 year.
a) Sector   b) Central place
c) Concentric zone   d) Industrial location
- 9) _____ Geographer emphasized on the situation of cities in his book Geography.
a) Balch   b) Ritter
c) Ratzel   d) Strabo
- 10) The urban center Delhi has _____ type situation.
a) Center   b) Liner
c) Frontier   d) None of these

B) Fill in the blanks.

06

- 1) The _____ Theory was developed by W.Christaller.
- 2) Settlement Geography is the sub-branch of _____ Geography
- 3) The multiple Nuclei Model was developed by Harris and _____.
- 4) _____ is the main production of urban settlement.
- 5) Pnadharpur city is located due to the function of _____.
- 6) Fishing is the main production of _____ settlement.

Q.2 Answer the following.

16

- 1) Explain the Nature of Settlement Geography.
- 2) Discuss on Clustered Settlement.
- 3) Describe urban spheres of influence.
- 4) Write on Wet-point settlement.

Q.3 Answer the following.

16

- a) Explain the concept of primate city.
- b) Describe the growth of rural settlements.

Q.4 Answer the following.

16

- a) Explain house types based on building material.
- b) Describe the concentric Zone theory.

Q.5 Answer the following.

16

- a) Explain the functional classification of rural settlement.
- b) Distinguish between Rural and Urban Settlement.

Q.6 Answer the following.

16

- a) Discuss the human settlement and environment.
- b) Explain the Central Business District.

Q.7 Answer the following.

16

- a) Explain the multiple nuclei model.
- b) Describe the types of rural settlements.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Biogeography

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) प्रश्न 1 व प्र. 2 आवश्यक आहेत.
2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) स्टेन्सिल्स चा वापर करण्यास परवानगी आहे.
5) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) जैविक भूगोल या विषयामध्ये पृथ्वीच्या पृष्ठभागावरील सर्व —— घटकांचा अभ्यास केला जातो.

अ) साधनसंपत्ती	ब) उत्पादन
क) अजैविक	ड) जैविक
- 2) सागरी परिसंस्था ही —— विस्ताराची जलपरिसंस्था आहे.

अ) कमी	ब) मध्यम
क) जास्त	ड) अल्प
- 3) जैवविविधतेला पर्यावरण प्रक्रियेत —— ची आवश्यकता असते.

अ) अडथळा	ब) संरक्षण
क) संवर्धन	ड) वितरण
- 4) वनस्पती आणि प्राण्यांची पेशींची जास्त विविधता —— येथे आढळते.

अ) उष्ण कटीबंधीय आर्द्र वने	ब) उष्ण वाळवंट
क) टुंड्रा प्रदेश	ड) समशितोष्ण कटीबंधीय गवताळ प्रदेश
- 5) जे प्राणी आपल्या अन्नासाठी वनस्पती व प्राणी या दोन्हीवर अवलंबून असतात त्यांना —— असे म्हणतात.

अ) मासांहारी	ब) सर्वाहारी
क) शाकाहारी	ड) विघटक
- 6) “अन्न साखळी” संकल्पना —— यांनी विकसित केली.

अ) अल-जाहिझ	ब) चाल्स एल्टन
क) आर्थर टान्सले	ड) अल्फ्रेड वेगनर
- 7) ‘वनस्पती अनुक्रम’ ही संकल्पना सर्वप्रथम अमेरिकन जीवशास्त्रज्ञ —— यांनी वापरली.

अ) एलिमेंट्स	ब) डार्विन
क) टान्सले	ड) डेव्हीस

- 8) —— हे राष्ट्रीय उद्यान कर्नाटक राज्यात स्थित आहे.
 अ) कान्हा   ब) पैरियार
 क) काझीरंगा   ड) बांदीपूर
- 9) सामाजिक वनीकरणाची सुरुवात —— वर्षी झाली.
 अ) 1968   ब) 1978
 क) 1988   ड) 1998
- 10) “The Geographical Distribution of Animals” हा ग्रंथ —— यांनी लिहीला आहे.
 अ) रिटर   ब) वॉलेस
 क) डार्विन   ड) स्कलेटर

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) —— खडकांमध्ये जीवसृष्टीच्या इतिहासाचे पुरातन पुरावे उत्तम प्रकारे सापडते.
- 2) जैविक भूगोल ही —— भूगोलाची शाखा आहे.
- 3) Bio हा शब्द Bios या —— शब्दापासून बनला आहे.
- 4) ‘सजीव उत्पत्ती’ हे पुस्तक —— यांनी लिहिले.
- 5) गवत—ससा—साप—गरुड हे —— उदाहरण आहे.
- 6) —— यांना प्राणी भूगोलाचे जनक म्हणतात.

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) जैविक भूगोलाचे महत्व वर्णन करा.
- ब) जैविक साधनसंपत्तीचे महत्व सांगा.
- क) मान्सून अरण्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ड) ‘अन्नसाखळी’ संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) वनस्पती उत्क्रांतीची चर्चा करा.
- ब) भारतातील राष्ट्रीय वन धोरण स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) प्राण्यांच्या स्थलांतराची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) पुरातन पुराव्याचे (प्रागैतिहासिक) हवामान बदलाच्या नोंदीचे वर्णन करा.

प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) ‘गवताळ’ प्रदेश या जैवप्रदेशाचे वर्णन करा.
- ब) जैविक भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा.

प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) प्राणी भूगोल व पर्यावरण अंतरसंबंध स्पष्ट करा.
- ब) जैविक भूगोलाच्या व्याप्तीचे वर्णन करा.

प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) जलीय परिसंस्थेचे वर्णन करा.
- ब) वनस्पती व प्राणी संरक्षण कायद्याची चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Biogeography

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
 2) Attempt any three questions from Q. No. 3 to Q. No. 7
 3) Figures to the right indicate full marks.
 4) Use of Stencils is allowed.
 5) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 A) Choose the correct alternative given in the bracket and fill in the blanks. 10

- 1) Biogeography is the study of all the _____ elements on the surface of the Earth.

a) Resource	b) Production
c) Abiotic	d) Biotic
- 2) The Marine Ecosystem is the _____ expansion of water ecosystem.

a) Low	b) Medium
c) Large	d) Short
- 3) Biodiversity is essential for _____ ecological processes.

a) Disturbing	b) Protection
c) Preserving	d) Distribution
- 4) The greatest variety of animal and plant species is found in _____.

a) Tropical moist forest	b) Hot Desert
c) Tundra region	d) Temperate grasslands
- 5) The animals depending on both, plants and animals for their food are called _____.

a) Carnivores	b) Omnivores
c) Herbivores	d) Decomposers
- 6) The concept of "Food Chain" developed by _____.

a) Al-Jahiz	b) Charles Elton
c) Arthur Transely	d) Alfred Wegner
- 7) The concept of 'Plant Succession' was first used by American biologist _____.

a) Elements	b) Darwin
c) Tansely	d) Davis
- 8) _____ National Park is located in state of Karnataka.

a) Kanha	b) Periyar
c) Kaziranga	d) Bandipur
- 9) Social forestry program started in _____.

a) 1968	b) 1978
c) 1988	d) 1998

10) The book entitled "The Geographical Distribution of Animals" is written by _____. a) Ritter b) Wallace c) Darwin d) Sclatter	06
B) Fill in the blanks.	06
1) Palerecords of life history are well preserved in _____ rocks.	
2) Biogeography is the branch of _____ Geography.	
3) The word Bio comes from the _____ word Bios.	
4) The book entitled 'The Origin of Species' is written by _____.	
5) Grass-Rabbit-Snake-Eagle as an example of _____.	
6) _____ is recognized as the father of Zoogeography.	
Q.2 Answer the following.	16
1) Describe the Significance of Biogeography.	
2) State the Importance of Biotic Resources.	
3) Discuss the Characteristics of Monsoon Forest.	
4) Explain the Concept of 'Food Chain'.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Discuss the Evolution of Plants.	
b) Explain the National Forest Policy of India.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain the causes and effects migration of animals.	
b) Describe the Palerecords of Climate change.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Describe the 'Grassland' as major biome.	
b) Explain the branches of Biogeography.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Explain the environmental relationship with Zoogeography.	
b) Describe the Scope of Biogeography.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Describe the Aquatic Ecosystem.	
b) Discuss the legal protection to plants and animals.	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Marketing

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) प्रश्न 1 व 2 आवश्यक आहेत.
 2) प्रश्न 3 ते 7 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10

- 1) —— च्या वर्गीकरणानुसार मार्केट केंद्राचे घाउक व किरकोळ मार्केट केंद्र अशी विभागणी केली आहे.

अ) जनगणना	ब) कालावधी
क) वितरण व्यवस्था	ड) क्रमवारी
- 2) उत्पादीत वस्तुचा —— पर्यंतचा प्रवास म्हणजे मार्केट चॅनल होय.

अ) उत्पादकापासुन ते घाउक व्यापारी	ब) उत्पादकापासुन ते किरकोळ विक्रेते
क) उत्पादकापासुन ते शेवटच्या ग्राहक	ड) उत्पादकापासुन ते व्यापारी
- 3) —— देशांची खरेदी क्षमता कमी असते.

अ) अविकसीत	ब) विकसीत
क) विकसनशील	ड) वाहतुक समृद्ध
- 4) —— प्रारूप मार्केट संरचना हे अनियोजीत शहराचे वैशिष्ट्ये आहे.

अ) रेषाकार	ब) चौकोनी
क) वर्तुळाकार	ड) गुंतागुंत
- 5) मध्यवर्ती ठिकाण सिध्दांतामध्ये —— हे बाजारपेठ तत्वावर आधारीत आहे.

अ) के.4	ब) के.3
क) के.6	ड) के.7
- 6) कालावधीनुसार मार्केट केंद्र —— विभागात विभागली आहेत.

अ) 2	ब) 3
क) 4	ड) 5
- 7) —— हे वेळ व ठिकाणाशी संबंधीत आहे.

अ) दैनिक मार्केट	ब) आठवडा बाजार
क) खरेदी केंद्र	ड) मंडई

- 8) खरेदी आणि विक्री क्रिया ही —— बाजाराचे नियमीत वैशिष्ट्य आहे.
- अ) दैनिक   ब) तात्पुरता
 क) आठवडा   ड) यापैकी नाही
- 9) मोठया नागरी बाजारपेठेचे —— हे वैशिष्ट्य आहे.
- अ) घाऊक व्यापार   ब) किरकोळ व्यापार
 क) ऑनलाईन व्यापार   ड) फिरते व्यापार
- 10) साप्तार्डीक बाजार —— दिवसाच्या अंतराने भरविले जातात.
- अ) 2 ते 4
 ब) 9 ते 10
 क) 2 ते 8
 ड) 10 ते 20

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) —— हे खरेदी केंद्राच्या क्रमवारीत सर्वात खालचे केंद्र आहे.
- 2) —— यांना 'भंग बिंदु' सिध्दांतामुळे ओळखले जाते.
- 3) भारतात —— प्रकारची खरेदी केंद्र आहेत.
- 4) मार्केटिंग भूगोलाची आवश्यकता सर्वप्रथम —— यांनी निर्दर्शनास आणली.
- 5) मुख्य रस्त्याच्या बाजुला भरलेल्या मार्केटला —— असे म्हणतात.
- 6) केंद्रीय स्थल संकल्पना —— यानी मांडली.

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मार्केटची संकल्पना
 ब) मार्केट प्रवाह संकल्पना
 क) शॉपींग सेंटर संकल्पना
 ड) सेन्सस मार्केट

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मार्केट केंद्राची क्रमवारीता लिहा.
 ब) घाऊक व्यापाराची कार्ये सांगा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) शॉपींग सेंटरचे प्रकार लिहा.
 ब) केंद्रीय स्थान सिध्दांत स्पष्ट करा?

प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मार्केटचे वर्गीकरण सांगा?
 ब) प्रादेशिक विकासात मार्केट केंद्राची भुमिका स्पष्ट करा?

- प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
अ) आँगस्ट लॉशचा सिधांत स्पष्ट करा?
ब) मार्केटिंग भूगोलाचे स्वरूप व महत्व लिहा?
- प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
अ) वाहतुक संदर्भाने मार्केटचे स्थान स्पष्ट करा.
ब) 'भंग बिंदु' सिधांत स्पष्ट करा?

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Marketing

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.

2) Attempt any three questions from Q. No 3 To Q. No 7.

3) Figures to the right indicate full marks

Q.1 A) Choose the correct alternative.

10

- 1) According to _____ classification market centers are divided into wholesale and retail market centers.
a) Census   b) Periodic
c) Distribution system   d) Hierarchy
- 2) A product journey from _____ called as Market Channel.
a) Producer to whole seller
b) Producer to retailer
c) Producer to final consumer
d) Producer to trader
- 3) Purchasing power of _____ nation have very low.
a) Under developed   b) Developed
c) Developing   d) Well transported
- 4) _____ pattern of market morphology is a characteristic feature of the unplanned town.
a) Linear   b) Rectangular
c) Circular   d) Complex
- 5) The _____ value in central places hierarchy is based on Market principle.
a) K_4 b) K_3
c) K_6 d) K_7
- 6) Market centers are divided into _____ categories based on periodicity.
a) 2   b) 3
c) 4   d) 5
- 7) _____ are linked with space and time.
a) Daily Market   b) Periodic market
c) Shopping center   d) Mandi
- 8) Buying and selling activity is a regular feature of _____ market.
a) Daily   b) Temporary
c) Weekly   d) None of these
- 9) _____ is a characteristics of large urban markets.
a) Wholesale trade   b) Retail trade
c) Online trade   d) Mobile trade
- 10) Periodic Markets are being organized at intervals of _____ days.
a) three to four   b) nine to ten
c) two to eight   d) ten to twenty

B) Fill in the blanks.	06
1) _____ is the lowest in the hierarchy of shopping center.	
2) _____ is known for his break-point theory.	
3) _____ types of shopping center in India.	
4) The need of marketing geography was first point out of _____ geographer.	
5) The market located along the main road is known as _____.	
6) Central place theory formulated by _____.	
Q.2 Answer the following.	16
1) Concept of market	
2) Concept of market channel	
3) Concept of shopping center	
4) Census market	
Q.3 Answer the following.	16
a) Write the hierarchy of market center?	
b) What are the functions of whole sellers?	
Q.4 Answer the following.	16
a) Write the types of shopping centers?	
b) Explain the Central place theory?	
Q.5 Answer the following.	16
a) Give the classification of market?	
b) Explain the role market center in regional development?	
Q.6 Answer the following.	16
a) Explain the August Losch theory?	
b) Explain the nature and importance of marketing geography?	
Q.7 Answer the following.	16
a) Explain the market location in relation to transportation?	
b) Explain the break point theory?	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A./MSc (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)**

Regional Planning and Development in India

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 40

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10

1) 'Region' हि संज्ञा —— या लॅटिन शब्दापासून निर्मित आहे.

अ) Region	ब) Regio
क) Regen	ड) यापैकी नाही

2) —— प्रदेशांचा आकार मध्यम असतो.

अ) मध्यम	ब) विशाल
क) सुक्ष्म	ड) यापैकी नाही

3) 1955 मध्ये ग्रोथ पोल संकल्पना कोणी मांडली.

अ) एल.डी.स्टॅम्प	ब) एफ.पेरौक्स
क) डब्लू खिस्टलर	ड) आर.एल.सिंग

4) साक्षरता हि —— विकासाची निर्देशक आहे.

अ) सामाजिक	ब) आर्थिक
क) राजकिय	ड) लोकसंख्याशास्त्रीय

5) Spread and Backwash effects संकल्पना कोणी मांडली.

अ) Gunnar Myrdal	ब) R. Mishra
क) P. Sengupta	ड) L. D. Stamp

6) नियोजन विभागाच्या सर्वात वरच्या श्रेणीचे प्रदेश कोणते असतात.

अ) सुक्ष्म	ब) मध्यम
क) विशाल	ड) यापैकी नाही

7) भारतात प्रादेशिक नियोजन —— मध्ये सुरु झाले.

अ) 1947	ब) 1952
क) 1962	ड) 1972

8) 'Region' हि संज्ञा —— भाषेतील या 'Regio' शब्दापासून बनवली आहे.

अ) ग्रीक	ब) रोमन
क) लैटिन	ड) फ्रेंच

9) महाराष्ट्रातील पंचायत राज व्यवस्था ही —— स्तरिय आहे.

अ) एक	ब) दोन
क) तीन	ड) चार

10) बेंगलोर—तमिळनाडू हा औद्योगिक प्रदेश भारताच्या —— विभागात आढळतो.	06
अ) दक्षिण	ब) उत्तर
क) पूर्व	ड) पश्चिम
ब) योग्य पर्याय निवडा.	
1) पंतप्रधान हे भारताच्या नियोजन आयोगाचे —— असतात.	
2) 'रिजनल प्लॅनिंग इन इंडिया' हे पुस्तक कोणी लिहिले?	
3) वय संरचना ही —— विकासाची दर्शक आहे.	
4) —— यांनी मध्यवर्ती केंद्र सिध्दांत मांडला.	
5) प्रादेशिक नियोजनाचे जनक कोण आहेत?	
6) 'प्रदेश हे चांगले सेवक परंतु वाईट मालक असतात असे —— म्हणतात.	
प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	16
अ) प्रदेशाची वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.	
ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशीक विकासातील समस्याचे वर्णन करा.	
क) प्रदेशाचे स्तर स्पष्ट करा.	
ड) Spread आणि Backwash ची संकल्पना स्पष्ट करा.	
प्र.3 दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अ) विकासाचे निर्देशांक वर्णन करा.	
ब) प्रादेशीक विकासात पंचायती राज संस्थाची भूमिका स्पष्ट करा.	
प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अ) भारतातील औद्योगिक विकासातील असमतोलपणा यावर चर्चा करा.	
ब) प्रदेशाची संकल्पना स्पष्ट करा आणि प्रादेशाचे प्रकारावर चर्चा करा.	
प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अ) भारतातील प्राकृतिक प्रादेशाचे (विभाग) थोडक्यात वर्णन करा.	
ब) भारतातील कृषी विकासातील असमतोलपणा यावर चर्चा करा.	
प्र.6 दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अ) प्रादेशीक नियोजनाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा.	
ब) भारतातील बहुविध नियोजन संकल्पना स्पष्ट करा.	
प्र.7 दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अ) केंद्रीय स्थल सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.	
ब) ग्रोथ पोल सिद्धांताचे थोडक्यात वर्णन करा.	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A./MSc (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)**

Regional Planning and Development in India

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) Q.No.1 and 2 are compulsory.
2) Attempt any three questions from Q.No.3 to Q.No.7
3) Figure to right indicate full marks.

Q.1 a) Choose the correct alternative 10

- 1) The word Region is derived from the Latin word _____.
a) Region   b) Regio
c) Regen   d) None of these
- 2) _____ regions are moderate in size.
a) Meso   b) Macro
c) Micro   d) None of these
- 3) Who put forwarded the growth pole concept in 1955?
a) L.D. Stamp   b) F Perroux
c) W. Christaller   d) R.L. Sing
- 4) Literacy is a _____ indicator of development.
a) Social   b) Economical
c) Political   d) Demographic
- 5) Who introduced the concept of spread and Backwash effects?
a) Gunnar Myrdal   b) R. Mishra
c) P. Serigupta   d) L. D. Stamp
- 6) Which regions lie at the top most level of hierarchy of planning regions.
a) micro   b) meso
c) micro   d) None of these
- 7) Regional planning started in India in _____.
a) 1947   b) 1952
c) 1962   d) 1972
- 8) The word 'Region' is derived from the word 'Regio'
a) Greek   b) Roman
c) Latin   d) French
- 9) Panchayat Raj System in Maharashtra has _____ tier system.
a) 1   b) 2
c) 3   d) 4
- 10) Bangalore - Tamil Nadu Industrial Region is found in _____ part of India.
a) South   b) North
c) East   d) West

- b) Fill in the blanks OR Write true/false** 06
- 1) Prime minister is the _____ of planning commission of India.
  - 2) The book 'Regional Development planning in India' is written by _____.
  - 3) Age structure is the _____ indicator of development.
  - 4) _____ put forwarded the central place theory.
  - 5) Who is the father of regional planning?
  - 6) _____ stated that. Regions are good servants but bad masters?
- Q.2 Answer the following.** 16
- a) Explain the characteristics of region.
  - b) Describe the problem of regional development in Maharashtra.
  - c) Describe in short hierarchy of regions.
  - d) Explain the spread and backwash concept.
- Q.3 Answer the following.** 16
- a) Describe the indicators of Development
  - b) Explain the role of panchayat raj institutions in regional development.
- Q.4 Answer the following.** 16
- a) Discuss on imbalance in industrial development in India.
  - b) Explain the concept of region and discuss the types of regions.
- Q.5 Answer the following.** 16
- a) Describe in short the physical regions of India.
  - b) Discuss on Imbalance in Agriculture Development in India.
- Q.6 Answer the following.** 16
- a) Explain The approaches of regional planning
  - b) Explain the concept of multi-level planning in India.
- Q.7 Answer the following.** 16
- a) Explain in detail the, Central place Theory.
  - b) Describe in short, Grow Pole theory.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**

Development of Modern Geography

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) प्रश्न 1 आणि 2 अनिवार्य आहेत.
 2) प्रश्न क्र. 3 ते प्रश्न क्र. 7 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
 3) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 4) स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 5) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.1** अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10
- 1) भारतीय मान्सूनचे विवेचन —— यांनी केले आहे.

अ) अल बिरुनी	ब) इब्न बतुता
क) इब्न हाकल	ड) अल मसुदी
  - 2) भूमितीची मूलभूत प्रमेय —— यांनी सर्वात प्रथम तयार केली.

अ) थेल्स ऑफ मिलेट्स	ब) बिरुनी
क) हम्बोल्ट	ड) हार्टशोन
  - 3) —— यांच्या मते चार गृहीतकांवर वर्तनात्मक दृष्टिकोन आधारलेला आहे.

अ) डकन	ब) गॉल्ड
क) किर्क	ड) युफु-टुआन
  - 4) विविधतेतील एकता ही संकल्पना —— यांनी विकसित केली.

अ) रॅटझेल	ब) हम्बोल्ट
क) स्लाश	ड) रिटर
  - 5) पहिला शास्त्रीय वैज्ञानिक भूगोलकार —— हा आहे.

अ) इरेंटोस्थेनिस	ब) थेल्स ऑफ मिलेट्स
क) ब्लाश	ड) रॅटझेल
  - 6) मॅकिन्डरच्या मते जो —— अधिपती असतो तो हद्यस्थळाचा अधिपती असतो.

अ) जगद्विप	ब) पूर्व युरोप
क) पश्चिम युरोप	ड) कडाभूमी
  - 7) 'निसर्ग हा मानवापेक्षा श्रेष्ठ आहे' अश्या विचारसरणीला —— असे म्हणतात.

अ) निसर्गवाद	ब) शक्यतावाद
क) थांबा व जा निसर्गवाद	ड) प्रत्यक्षवाद
  - 8) "प्रादेशिक भिन्नता" ही संज्ञा —— यांनी तयार केली.

अ) रिटर	ब) हार्टशोन
क) सेंपल	ड) हम्बोल्ट

- 9) “मानवतावादी भूगोल” हा शब्द सर्व प्रथम —— यांनी 1967 मध्ये वापरला.
 अ) किर्क ब) यु-फु-तुआन
 क) डकन ड) गॉल्ड
- 10) सामान्य भूगोल व विशेष भूगोल अशी भूगोलाची विभागणी करणारे —— हे पहिले भूगोलकार होते.
 अ) रिटर ब) व्हेरेनियस
 क) ब्लाश ड) रॅटझेल
- ब) रिकाम्या जागा भरा.
- 1) रॅटझेलच्या पूर्वी —— यांनी क्रमबद्ध भूगोलाचा पाया रचला.
 2) “मानव ही पृथ्वीच्या पृष्ठभागाची निर्मिती” आहे असे ——यांनी मत मांडले आहे.
 3) भूगोलामध्ये पुरोगामी दृष्टिकोनाचा विकास ——मध्ये झाला.
 4) “ग्रहीय परिकल्पना” हे पुस्तक ——यांनी लिहिले.
 5) “प्रत्यक्षवाद” ही संकल्पना —— क्रांतीनंतर उदयास आली.
 6) —— भूगोल हा वैशिक नियम सामान्य संकल्पनाशी संबंधित आहे.
- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) रिटर यांच्या “अर्डकुंडे” या ग्रंथावर चर्चा करा.
 ब) सांख्यिकी क्रांतीचे फायदे सांगा.
 क) वार्स्को-द-गामा यांचे शोध व संशोधन कार्य सांगा.
 ड) शक्यतावादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) पर्यावरण निश्चयवाद संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) भूगोलाच्या विकासातील अलेकझांडर व्हॉन हंम्बोल्ट यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) भूगोलाच्या विकासातील व्हिदाल-द-ला-ब्लाश यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 ब) मानवतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) भूगोलाच्या विकासातील अरब भूगोलकारांचे योगदान स्पष्ट करा.
 ब) प्राकृतिक आणि मानवी भूगोलातील द्वैतवाद स्पष्ट करा.
- प्र.6 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) भूगोलाच्या विकासातील रोमन भूगोलकारांचे योगदान स्पष्ट करा.
 ब) प्रतिकृतीचे भूगोल अभ्यासातील महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.7 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- अ) सकारात्मकेचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 ब) मॅकिन्डरच्या मर्मभूमी सिधांताची संकल्पना स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Development of Modern Geography

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) Q. Nos. 1 and 2 are compulsory.

- 2) Attempt any three questions from Q. No. 3 to Q. No. 7
- 3) Figure to the right indicate full marks.
- 4) Use of stencils is allowed.
- 5) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 A) Complete the following question by choosing correct alternative.**10**

- 1) The Indian monsoon has been interpreted by _____.
 a) Al Biruni   b) Ibn Batuta
 c) Ibn Hakald   d) Al Masudi
- 2) Many basic theorems of geometry were first developed by _____.
 a) Thales of Miltes   b) Biruni
 c) Humboldt   d) hartshorne
- 3) According to ____ behavioral approach was assumed four points.
 a) Duckon   b) Gould
 c) Kirk   d) Yu-fu-tuan
- 4) The concept of 'Unity in diversity' is development by _____.
 a) Ratzel   b) Humboldt
 c) Blache   d) Ritter
- 5) The first classical scientific geographer is _____.
 a) Eratosthenes   b) Thales of miltes
 c) Blache   d) Ratzel
- 6) According to Mackinder, "who rules the _____ commands the heartland.
 a) Island   b) East Europe
 c) West Europe   d) Rimland
- 7) 'Nature is superior to man' it is ideology called as _____.
 a) Determinism   b) Possibilism
 c) Stop and Go Determinism   d) Positivism
- 8) The term "Areal Differeutiation" was wined by _____.
 a) Ritter   b) Hartshorne
 c) Semple   d) Humboldt
- 9) The term "Humanistic Geography" was used for the first time by _____ in 1976.
 a) Kirk   b) Yu-Fu-Tuan
 c) Duckon   d) Gould

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.S.C (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Political Geography

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 03:00 PM To 6:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) प्र. 1 आणि प्र. 2 आवश्यक आहेत.
2) प्र. 3 ते प्र. 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवाणगी आहे.
5) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 10

- 1) राजकीय भूगोल म्हणजे पृथ्वीच्या पृष्ठभागाच्या वैशिष्ट्याचा —— प्रदेशाच्या दृष्टिकोनातून केलेला अभ्यास होय.
 अ) प्राकृतिक   ब) आर्थिक
 क) राजकीय   ड) सामाजिक
- 2) 'State' हा शब्द प्रयोग —— या लॅटिन शब्दापासून बनला आहे.
 अ) Statesco   ब) Status
 क) Stato   ड) Polis
- 3) भोगोलिक एकता असलेल्या प्रदेशात वस्ती करणारा वांशिक एकता असणारा लोकसमूदाय म्हणजे —— होय.
 अ) राष्ट्र   ब) राज्य
 क) राजधानी   ड) सरहद
- 4) हिंदी महासागरातील —— हे बेट लष्करीदृष्ट्या महत्त्वाचे आहे.
 अ) दिएगो ग्राषिया   ब) न्यू गिनिया
 क) ग्रीनलॅंड   ड) होन्शू
- 5) —— सीमारेषा नकाशावर काढण्यासाठी सहज आणि सोप्या असतात.
 अ) वाळवंटी   ब) जंगल
 क) ज्यामितीय   ड) सांस्कृतिक
- 6) —— यांनी राजकीय भूगोलाची व्याप्तीची विभागणी सहा गटात केली आहे.
 अ) हार्टशोन   ब) रॅटझेल
 क) हॅम्बोल्ट   ड) पाउंडस
- 7) —— यांनी "The Geography of the Peace" या पुस्तकाचे लेखन केले.
 अ) हॅम्बोल्ट   ब) मॅकिंडर
 क) ब्लाश   ड) स्पाईकमन
- 8) पॉलिटीक्स 'Politics' नावाचा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.
 अ) अॅरिस्टॉटल   ब) रिटर
 क) मॅकिंडर   ड) महान

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) मॅकिंडरच्या मते जो ---- वर राज्य करेल तो जगधिपावर हुकुमत गाजविल.
  - 2) ---- ही सर्वोत्कृष्ट कंद्रापसारी प्रभाव म्हणून मानली जाते.
  - 3) स्वतंत्र उदयांचलची मागणी 1967 साली ---- ने केली.
  - 4) ---- यांना राजकीय भूगोलाचे जनक असे म्हणतात.
  - 5) ---- यांनी 'द लाइफ ऑफ नेल्सन' या पुस्तकाचे लेखन केले.
  - 6) भारत आणि चीन यांच्यातील सीमारेषेला ---- रेषा म्हणतात.

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) राजकीय भूगोल आणि पर्यावरणीय हस्तक्षेप स्पष्ट करा.
ब) सीमारेषांची (सरहदीची) कार्ये वर्णन करा.
क) हिंदी महासागराचे भूराजनैतिक महत्व वर्णन करा.
ड) भारतातील एकत्रेतुन विविधता स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) राजकीय भूगोलाचा आधुनिक कल स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्र निर्मितीच्या घटकांचे वर्णन करा.

प.४ रबालील पञ्चांची उच्चरे लिहा

16

- अ) महानंदी समुद्र शक्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) भारताच्या बंदलवृत्त्या राजकीय नकाशाची चर्चा करा

ਪ.5 ਰਵਾਲੀਲ ਪਥਨਾਂਦੀ ਤਜ਼ਾਏ ਲਿਡਾ

18

- अ) राजकीय भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्तीचे वर्णन करा.
 ब) सीमारेषांचे (सरहदी) वर्गीकरण स्पष्ट करा

प्र० ६ उत्तरालील प्रखनांची उत्तरे लिहा

16

- अ) आग्नेय आशियातील राजकीय आकृतीबंधाचे वर्णन करा.
ब) कातेशी नवी पासी वाटावा तंदाचे वर्णन करा.

॥३॥ शतवीक्ष पाष्ठोंची उच्चेष्ये लिहा

12

- आलाल प्रश्नांपाचा उत्तर लिहा.**

अ) राज्य निर्मितीच्या भौगोलिक घटकांचे वर्णन करा.
ब) भारत आणि पाकिस्तान सीमावाट स्पृष्ट करा

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.S.C (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Political Geography

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 6:00 PM

Instructions: 1) Q.No.1 and 2 are compulsory.

- 2) Attempt any three questions from Q.No.3 to Q.No.7
3) Figure to right indicate full marks.
4) Use of Stencils is allowed.
5) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 a) Choose the correct alternative given the following sentence.

10

b) Fill in the blanks.

- 1) According to Mackinder who rules the _____ commands the world Islands.
- 2) _____ is best classified as a centrifugal force.
- 3) Separate Udayanchal State was demanded by _____ in 1967.
- 4) _____ is called founder of Political Geography.
- 5) The book entitled 'The Life of Nelson's' is written by _____.
- 6) The boundary between India and China is known as _____ Line.

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain the Political geography and Environment interface.
- b) Describe the types of Frontiers.
- c) Describe the Geopolitical significance of Indian Ocean.
- d) Explain the India unity in diversity.

Q.3 Answer the following questions.

- a) Explain recent trends in Political Geography.
- b) Describe the factors of formation of Nation.

Q.4 Answer the following questions.

- a) Explain the concept of Sea power by Mahan.
- b) Discuss the changing political map of India.

Q.5 Answer the following questions.

- a) Describe the Nature and scope of Political Geography.
- b) Explain the classification of Boundaries.

Q.6 Answer the following questions.

- a) Describe the Political pattern of South-East Asia.
- b) Describe the Water disputes in Kaveri River.

Q.7 Answer the following questions.

- a) Describe the Geographical elements of formation of State.
- b) Explain the boundary dispute between India and Pakistan.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A./MSc (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Tourism**

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र 3 ते 7 पैकी 3 प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
अ)	पर्यटनाचे नकारात्मक परिणाम	
ब)	महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक पर्यटनकेंद्रे	
क)	भारतातील पर्यटन धोरण	
ड)	पर्यटनाचे घटक	
प्र.2	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
अ)	भारतामध्ये कृषी पर्यटनास —— पासून सूरुवात झाली.	
ब)	—— हे महाराष्ट्राचे काश्मीर म्हणून ओळखले जाते.	
क)	गीर राष्ट्रीय उद्यान —— साठी प्रसिद्धी आहे.	
४)	—— हे शहर गुलाबी शहर म्हणून ओळखले जाते.	
५)	सारनाथ हे पर्यटस्थळ —— लोकांचे धार्मिकस्थळ म्हणून ओळखले जाते.	
६)	S.T.D.C. चा अर्थ ——.	
प्र.3	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
अ)	कृषी पर्यटन संकल्पना स्पष्ट करा.	
ब)	भारतातील हॉटेल उद्योग याविषयी माहीती लिहा.	
प्र.4	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
अ)	परकीय चलनाची पर्यटनातील भूमिका सांगा.	
ब)	महाराष्ट्रातील थंड हवेची ठिकाणे	
प्र.5	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
अ)	पर्यटनाचे प्रकार सविस्तर लिहा.	
ब)	पर्यटनाचा पर्यटनावरील परिणाम स्पष्ट करा.	
प्र.6	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
अ)	पर्यटनाचे अर्थव्यवस्थेवर होणाऱ्या सकारात्मक व नकारात्मक आर्थिक परिणामाची चर्चा करा.	
ब)	जागतिकीकरणाच्या पर्यटनावर होणाऱ्या परिणामाची चर्चा करा.	
प्र.7	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
अ)	पर्यटनाची व्याख्या सांगून पर्यटनावर परिणामकरणारे सामाजिक व आर्थिक घटक स्पष्ट करा.	
ब)	महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक पर्यटन केंद्राविषयी चर्चा करा.	

Seat No.	
---------------------	--

Set

M.A./MSc (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Tourism

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) Q. Nos. 1 and 2 are compulsory.

2) Attempt any three questions from Q. No. 3 to Q. No. 7

3) Figure to right indicate full marks.

Q.1 a) Fill in the blanks by choosing correct alternative given in bracket.

b) Fill in the blanks OR Write true/false.	06
1) Agriculture tourism starts in India since _____.	
2) _____ is known as Kashmir of Maharashtra.	
3) Gir National Park famous for _____.	
4) _____ city is known as pink city.	
5) Tourism centre Sarnath is the religious place of _____ People.	
6) S.T.D.C. stands for _____.	
Q.2 Answer the following.	16
a) Negative social impacts of Tourism.	
b) Historical centers of Maharashtra.	
c) Tourism policies in India.	
d) Element of tourism	
Q.3 Answer the following.	16
a) Explain the concept of Agro-tourism.	
b) Write on Indian hotel industry	
Q.4 Answer the following.	16
a) Roll of foreign capital in tourism industry.	
b) Hills stations of Maharashtra.	
Q.5 Answer the following.	
a) Explain the types of tourism in detail.	10
b) Explain impact of tourism on environment.	06
Q.6 Answer the following.	
a) Discuss the positive and negative economy impacts of tourism.	10
b) Comments on the impact of globalization on Tourism.	06
Q.7 Answer the following.	10
a) Define tourism and explain the influencing socio-economic factors.	06
b) Discuss on Cultural tourism centers in Maharashtra	

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A./M.Sc. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Manufacturing**

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 व 2 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र 3 ते 7 पैकी 3 प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक गृण दर्शवितात.

- प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

  - 1) लैटिन हा शब्द —— पासून मन्युफॅक्चर हा शब्द आला आहे.

अ) मैनस	ब) मानुफाक्टर
क) मोनस	ड) मोनोर्स
  - 2) कारखानदारी ही प्रकारची मानवी प्रक्रिया आहे.

अ) प्राथमिक	ब) द्वितीय
क) तृतीय	ड) चतुर्थ
  - 3) टोयोटा ही प्रसिद्ध वाहन उत्पादक कंपनी —— देशात स्थापन झाली आहे.

अ) भारत	ब) जर्मन
क) जपान	ड) युएसए
  - 4) स्थिती आणि —— हे दोन घटक उद्योगधंद्याच्या स्थापनेमध्ये पायाभूत आहेत.

अ) जैविक	ब) प्रदेश
क) वायू	ड) स्थान
  - 5) कारखानदारी उद्योगामध्ये —— यास काळा हिरा म्हणून ओळखले जाते.

अ) द.कोळसा	ब) प्लटीनम
क) सोने	ड) मंगोनीज
  - 6) भारतात सर्वप्रथम —— राज्यात लोहपोलाद कारखाना स्थापन झाला.

अ) महाराष्ट्र	ब) प.बंगाल
क) गुजरात	ड) गोवा
  - 7) गुजरात मधील नौसारी —— उद्योगासाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) तेल शुद्धीकरण	ब) अन्न निर्मिती
क) रसायन	ड) लोह पोलाद
  - 8) भारतातील दुर्गापूर कारखाना —— निर्मितीसाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) साखर	ब) कापड
क) रसायन	ड) लोहपोलाद

ब) रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) —— ही मानवाची द्वीतिय आर्थिक क्रिया आहे.
  - 2) भारतात मुंबई येथील —— हवामान सुती वस्त्र उद्योगाला कारणीभूत आहे.
  - 3) 1909 मध्ये —— यांनी उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत मांडला.
  - 4) युरोपमधील हुर नदीचे खोरे —— देशातील महत्वाचा औद्योगिक प्रदेश आहे.
  - 5) उद्योगधंद्याच्या विकासा बरोबर —— समस्या निर्माण होतात.
  - 6) —— यांच्या मते बाजार क्षेत्राचे आकार षटकोणकाराचे असतात.

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) भारताचे औद्योगिक धोरण यावर चर्चा करा.
ब) निओ—क्लासिकल सिद्धांत थोडक्यात विशद करा.
क) टाटा—आर्यन स्टील कंपनी (टिस्को) स्पष्ट करा.
ड) खाजगीकरणाचे परिणाम सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) भारतातील औद्योगिक प्रदेशा यावर निबंध लिहा.
ब) कारखानदारी भगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा-

16

- अ) भारतातील कापड उद्योग स्पष्ट करा.
 ब) प्रमाणित उद्योग वर्गीकरणाचे वर्णन करा.

प्र 5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

16

- अ) भारतातील वाहन उद्योगावर चर्चा करा.
ब) उद्योगधंड्यांच्या स्थानिकीकरणाचे अप्राकृतिक घटक स्पष्ट

ਪ੍ਰ 6 ਖਾਲੀਲ ਪੜ੍ਹਨਾਂਦੀ ਉਚਾਏ ਲਿਹਾ

16

- अ) भारतातील लोह पोलाद उद्योगावर निबंध लिहा.
ब) जपानमधील सती वस्त्र उद्योगाचे वर्णन करा

ਪ੍ਰ 7 ਰਾਵਲੀਲ ਪੜ੍ਹਨਾਂਦੀ ਤੱਤੇ ਲਿਹਾ

16

- आंतरिक प्रवानगा उत्तर दिला:**

अ) अ. वेबरचा उद्योगधंयांच्या स्थानिकिकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ब) भारतातील आर्थिक विकासाव कारखानदारी उद्योगाच्या परिणामाचे वर्णन करा

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Manufacturing

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) Q.1 and Q.2 are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Attempt any three questions.

Q.1 A) Choose the correct alternative given in the bracket and fill in the blanks. 10

- 1) The word manufacture has Latin Words comes from ____.
  - a) Manus
  - b) Manufacter
  - c) Monus
  - d) Manors
- 2) Manufacturing is a ____ type of human activity.
  - a) Primary
  - b) Secondary
  - c) Territory
  - d) Quaternary
- 3) Toyota is the major motor vehicle company situated in ____.
  - a) India
  - b) German
  - c) Japan
  - d) Quaternary
- 4) Situation and ____ are the two basic important factors in industrial location.
  - a) Biological
  - b) Region
  - c) Air
  - d) Site
- 5) ____ is known as black diamond in manufacturing process.
  - a) Coal
  - b) Platinum
  - c) Gold
  - d) Iron
- 6) The first Iron and Steel industry established in ____ state in India.
  - a) Maharashtra
  - b) W. Bengal
  - c) Gujarat
  - d) Goa
- 7) Nowsari in Gujarat is known as ____ industry.
  - a) Oil refinery
  - b) Food processing
  - c) Chemical
  - d) Iron and Steel
- 8) Durgapur industry is well known for ____ production in India.
  - a) Sugar
  - b) Textile
  - c) Chemical
  - d) Iron Steel
- 9) The New industrial policy in India was started in ____ year.
  - a) 1991
  - b) 1971
  - c) 1961
  - d) 1951
- 10) ____ is the country leading in production of cotton textile in the world.
  - a) India
  - b) USA
  - c) England
  - d) Japan

B) Fill in the blanks.	06
1) _____ is a secondary economic activity of man.	
2) The _____ climate of Mumbai has helped early growth of cotton textile industry in India.	
3) _____ first introduced famous theory of industrial location in 1909.	
4) The Ruhr basin of _____ is the most important industrial development.	
5) _____ problems are associated with industrial development.	
6) According to _____ there is a hexagonal shape of market area.	
Q.2 Answer the following.	16
1) Discuss on the industrial policy in India.	
2) Give short account on Neo-classical theory.	
3) Explain the TISCO industry.	
4) State the effects of privatization.	
Q.3 Answer the following.	16
a) Write on essay on the industrial region of India.	
b) Explain the nature and scope of manufacturing Geography.	
Q.4 Answer the following.	16
a) Explain textile industry in India.	
b) Describe standard industrial classification.	
Q.5 Answer the following.	16
a) Discuss on automobile industry in India.	
b) Explain the non-physical factors of location of industry.	
Q.6 Answer the following.	16
a) Write an essay on the Iron and steel industry in India.	
b) Describe Textile Industry in Japan.	
Q.7 Answer the following.	16
a) Explain the industrial location theory of Alfred Weber.	
b) Describe the impact of manufacturing on economic development in India.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A./MSc (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)**

Regional Planning & Development in India

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) स्टेनसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
  - 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) —— प्रदेशामध्ये गाभा व सभोवतालचा प्रदेश असतो.

अ) कार्यात्मक	ब) आकारिक
क) भाषा	ड) यापैकी नाही
- 2) Region हा शब्द —— या लॅटिन शब्दापासून बनलेला आहे.

अ) रेगॉन	ब) रिजिओ
क) रेगन	ड) यापैकी नाही
- 3) —— यांनी 'मध्यवर्ती केंद्र' सिधांत मांडला.

अ) आर. पी. मिश्रा	ब) एल. डी. स्टॅम्प
क) वॉल्टर खिस्टलर	ड) यापैकी नाही
- 4) 1955 मध्ये 'ग्रोथ पोल संकल्पना' —— यांनी मांडली.

अ) आर. पी. मिश्रा	ब) एल. डी. स्टॅम्प
क) मॅकिंडर	ड) एफ. पेदैक्स
- 5) नैसर्गिक प्रदेशाच्या आखणीसाठी प्रदेशाचा —— एकजिनसीपणा विचारात घेतला जातो.

अ) सामाजिक	ब) प्राकृतिक
क) राजकिय	ड) आर्थिक
- 6) 'पंचायत राज' व्यवस्थेत —— प्रथम स्तरावर असते.

अ) ग्रामपंचायत	ब) जिल्हा परिषद
क) पंचायत समिती	ड) यापैकी नाही
- 7) साक्षरता ही —— विकासाची निर्देशक आहे.

अ) लोकसंख्या शास्त्रीय	ब) राजकिय
क) सामाजिक	ड) आर्थिक
- 8) भारताचे प्रादेशिक नियोजन विभाग करण्याचा प्रयत्न —— यांनी केला.

अ) एल. डी. स्टॅम्प	ब) आर. पी. मिश्रा
क) वॉल्टर खिस्टलर	ड) एस. पी. चटर्जी

- 9) पंतप्रधान हे भारताच्या नियोजन आयोगाचे —— असतात.
 अ) नामनिर्देशित सदस्य   ब) महासचिव
 क) अध्यक्ष   ड) सचिव
- 10) महाराष्ट्रातील पंचायत राज व्यवस्था ही —— स्तरिय आहे.
 अ) 3   ब) 4
 क) 1   ड) 2
- 11) —— प्रदेशांचा आकार मध्यम असतो.
 अ) विशाल   ब) माध्यम
 क) सुक्ष्म   ड) यापैकी नाही
- 12) वय संरचना हि —— विकासाची निर्देशांक आहे.
 अ) सांस्कृतिक   ब) सामाजिक
 क) आर्थिक   ड) लोकसंख्या शास्त्रीय
- 13) महेश चंद आणि व्ही.के. पूरी यांनी —— पुस्तक लिहिले आहे.
 अ) Regional planning
 ब) Regional planning in India
 क) Regional Development in India
 ड) Regional planning in Maharashtra
- 14) —— चे के 7 हे तत्त्व बाजारपेठेशी संबंधित आहे.
 अ) आर. एल. सिंग   ब) पी. सेनगुप्ता
 क) एल. डी. स्टॅम्प   ड) वॉल्टर खिरस्टलर

- प्र.2** **अ)** खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **08**
 1) डी. पी. ए. पी. चे पूर्ण रूप सांगा.
 2) Regional planning in India या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत?
 3) प्राचीन भूगोलात 'प्रदेश' हि संकल्पना सर्व प्रथम कोणी मांडली?
 4) कोणता प्रदेश मध्यम आकाराचा असतो?
 5) कोणत्या समितीने द्विस्तरिय पंचायती राज रचना सुचिविली?
- ब)** टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **06**
 1) प्रदेशाची संकल्पना
 2) पंचायत राज व्यवस्था
 3) प्रदेशाची वैशिष्ट्ये
- प्र.3** **अ)** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **08**
 1) भारतातील प्रादेशिक असतमोल स्पष्ट करा.
 2) विकासाचे निर्देशक कोणते आहेत?
 3) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक विकास स्पष्ट करा.
- ब)** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **06**
 1) प्रादेशिक नियोजनाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 2) भारतातील बहुविध नियोजन वर्णन करा.

प्र.4	अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	10
	1) ग्रोथ पोल सिधांताचे थोडक्यात वर्णन करा.	
	2) भारतातील कृषी विकासातील असमतोलपणा स्पष्ट करा.	
	3) प्रादेशिक विकासात पंचायती राज संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.	
ब)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)	04
	1) ग्रोथ पोल दृष्टीकोन थोडक्यात वर्णन करा.	
	2) प्रदेशाचे स्तर स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	14
1)	भारतातील औदयोगिक विकासातील असमतोलपणावर चर्चा करा.	
ब)	भारतातील प्रादेशिक विकासाच्या समस्या व अपेक्षा यावर चर्चा करा.	
क)	'केंद्रिय स्थल सिधांत' सविस्तर स्पष्ट करा.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A./MSc (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)**

Regional Planning & Development in India

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of map stencil is allowed.
4) Draw neat maps and diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 14

- 1) _____ region has a core area and periphery.

a) Functional	b) Formal
c) Vernacular	d) None of these
- 2) The Word 'Region' is derived from the Latin word _____.

a) Regan	b) Regio
c) Regen	d) None of these
- 3) _____ put forward the central place theory.

a) R.P. Mishra	b) L.D. Stamp
c) W. Christaller	d) None of these
- 4) The 'Growth Pole Concept' was put forwarded by _____ in 1955.

a) R.P. Mishra	b) L.D. Stamp
c) Mackinder	d) F. Perroux
- 5) To delineate natural region _____ homogeneity is considered.

a) Social	b) Physical
c) Political	d) Economic
- 6) _____ is at first tier in Panchayat Raj system.

a) Gram Panchayat	b) Z.P.
c) Panchayat Samitee	d) None of these
- 7) Literacy is a _____ indicator of development.

a) Demographic	b) Political
c) Social	d) Economic
- 8) _____ attempted division of India into planning regions.

a) L.D. Stamp	b) R.P. Mishra
c) W. Christaller	d) S.P. Chatterjee
- 9) Prime minister is the _____ of planning commission of India.

a) Nominational member	b) General secretary
c) Chairman	d) Secretary
- 10) Panchayat Raj System in Maharashtra has _____ tier system.

a) 3	b) 4
c) 1	d) 2

- 11) _____ regions are moderate in size.
a) Macro   b) Meso
c) Micro   d) None of the above
- 12) Age structure is the _____ indicator of development.
a) Cultural   b) Social
c) economic   d) Demographic
- 13) Mahesh Chand and V.K. Puri wrote a book entitled.
a) Regional planning
b) Regional planning in India
c) Regional Development in India
d) Regional planning in Maharashtra
- 14) _____ K 7 principal is related with market optimizing.
a) R. H. Sing   b) P. Sengupta
c) L. D. Stamp   d) W. Christaller

Q.2	a) Answer the following questions. (Any Four)	08
	1) State the full form of DPAP. 2) Who wrote the book 'Regional planning in India'? 3) By whom the concept of region was first postulated in Ancient Geography? 4) Which regions are moderate in size? 5) Which committee suggested a two tier panchayat Raj structure?	
	b) Write notes. (Any Two)	06
	1) Concept of Region 2) Panchayat Raj System 3) Characteristics of region	
Q.3	a) Answer the following questions. (Any Two)	08
	1) Explain the regional imbalance in India. 2) What are the indicators of development? 3) Explain the regional development in Maharashtra.	
	b) Answer the following questions. (Any One)	06
	1) Explain the approaches of regional planning. 2) Describe the multilevel planning in India.	
Q.4	a) Answer the following questions. (Any Two)	10
	1) Describe in short 'Growth Pole Theory'. 2) Discuss on Imbalance in Agricultural Development in India. 3) Explain the role of Panchayat Raj institution in regional development.	
	b) Answer the following questions. (Any One)	04
	1) Describe in short 'Growth Foci Approach'. 2) Explain the hierarchy of regions.	
Q.5	Answer the following questions. (Any Two)	14
	1) Discuss on Imbalance in Industrial development in India. 2) Discuss the problem and prospects of regional development in India. 3) Explain in detail, "Central Place Theory".	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022

Development of Modern Geography

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 3) स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) —— यांना आधुनिक भूगोलाचे जनक म्हणून संबोधले जाते.

अ) ब्लाश	ब) रटझेल
क) स्टम्प	ड) हम्बोल्ट
- 2) —— यांना मानवी भूगोलाचे जनक म्हणतात.

अ) हम्बोल्ट	ब) रटझेल
क) मकिंडर	ड) ब्लाश
- 3) —— यांनी 'अनल्स द जिआग्रफी' हा ग्रंथ लिहिला.

अ) रिटर	ब) बिरुनी
क) ब्लाश	ड) हार्टशोर्न
- 4) —— भूगोल हा वैशिक नियम सामान्य संकल्पनाशी संबंधित आहे.

अ) सामान्य	ब) प्राकृतिक
क) मानवी	ड) प्रादेशिक
- 5) 'गोमान' या उपकरणाचा सर्व प्रथम वापर —— यांनी केला.

अ) हेकाटीयस	ब) हिरोडटस
क) अँनाकझीमेंडर	ड) हिप्पाकरस
- 6) कु.सेंपल ही —— या भूगोलकाराची शिष्या होती.

अ) डेव्हिस	ब) रटझेल
क) ब्लाश	ड) टेलर
- 7) 'संभववाद' या शब्दाचा उपयोग सर्व प्रथम —— या शास्त्रज्ञाने केला.

अ) फेबवरे	ब) रिटर
क) ब्लाश	ड) हम्बोल्ट
- 8) 'मानवतावादी भूगोल' ही संज्ञा सर्व प्रथम —— यांनी 1976 मध्ये वापरला.

अ) किर्क	ब) यु-फु-टूआन
क) डकन	ड) गोल्ड

प्र.2 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

08

- अ) होमर चे भूगोलातील योगदान सांगा.
ब) सांखिकी क्रांतीचे गुण सांगा?
क) अर्डकुंडेवर चर्चा करा.
ड) भूगोलातील दैदवाद म्हणजे काय?
इ) प्रत्यक्षवादाची व्याख्या लिहा.

ब) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) हम्बोट यांच्या “कॉसमॉस” या ग्रंथावर चर्चा करा.
ब) सामान्य भूगोलावर चर्चा करा.
क) वर्तणिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्र.3 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

08

- अ) कार्ल रीटर यांच्या भूगोल विकासातील संकल्पना सांगा.
ब) भूगोलाच्या विकासावरील संशोधनाचा प्रभाव स्पष्ट करा.
क) माकिंडरचा हृदयस्थळ सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

06

- अ) शक्यतावादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) रिचर्ड हार्टशोर्न यांचे भूगोल विकासातील योगदान स्पष्ट करा.

- प्र.4 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) 10
अ) भूगोल विकासातील अरब भूगोलाकारांचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) मानवतावादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
क) भूगोल विकासातील व्हिदाल—द—ला—ब्लाश यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) 04
अ) भूगोल विकासातील कोणत्याही एका रोमन भूगोलाकारांचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) प्रतिकृतीचे भूगोलातील महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) 14
अ) पर्यावरण निश्चयवाद संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) भूगोल विकासातील अलेकझाडर व्हॉन हम्बोल्ट यांचे योगदान स्पष्ट करा.
क) प्राकृतिक व मानवी भूगोलातील दैदवाद स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Geography) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Development of Modern Geography

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Draw neat diagrams wherever necessary.
 3) Use of stencils is allowed.
 4) All questions carry equal marks.
 5) Figure to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative given in the bracket and Fill in the blanks. 14

- 1) _____ was considered the Father of Modern Geography.

a) Blache	b) Ratzel
c) Stamp	d) Humboldt
- 2) _____ was called the father of Human Geography.

a) Humboldt	b) Ratzel
c) Mackinder	d) Blache
- 3) The book entitled "Annals-de-Geographie" was written by _____ in 1892.

a) Ritter	b) Biruni
c) Blache	d) Hartshorne
- 4) _____ geography deals with the universal laws and generic concepts.

a) General	b) Physical
c) Human	d) Regional
- 5) The Instrument "Gnomon" was first used by _____.

a) Hecataeus	b) Herodotus
c) Anaximander	d) Hipparchus
- 6) Miss. Semple was a student of _____ geographer.

a) Davis	b) Ratzel
c) Blache	d) Taylor
- 7) The term "Possibilism" was first used by _____.

a) Febvre	b) Ritter
c) Blache	d) Humboldt
- 8) The term "Humanistic Geography" was the first used by _____ in 1976.

a) Kirk	b) Yu-Fu-Tuan
c) Duckon	d) Gold
- 9) The _____ were the first, who put forward the idea of the periodic nature of the monsoon.

a) Arab	b) Greek
c) Roman	d) American
- 10) The term "Areal Differentiation" was coined by _____.

a) Ritter	b) Hartshorne
c) Semple	d) Humboldt

- 11) The Concept of “Positivism” is put forth by _____.
a) August Compte   b) Strabo
c) Ritter   d) Yu-Fu-Tuan

12) Quantitative revolution in geography was introduced in the year of _____.
a) 1950   b) 1960
c) 1970   d) 1940

13) In _____ the small homogeneous areas are known as “Pays”.
a) Germany   b) France
c) America   d) America

14) To discover the sea route to India _____ was chosen by the ruler of Portugal.
a) Captain Cook   b) Vasco-da-Gama
c) Marcopolo   d) Megelan

Q.2 A) Answer the following. (Any Four) 08

- a) State the contribution of Homar in Geography.
  - b) State the merits of Quantitative revolution?
  - c) Discuss on Erdkunde.
  - d) What is Dichotomy in Geography?
  - e) Define Positivism.

B) Write Notes on. (Any Two) 06

- a) Discuss the “Cosmos” books of Humboldt.
  - b) Discuss the General Geography?
  - c) Explain Behavioral Approach.

Q.3 A) Answer the following. (Any Two) 08

- a) State the Concept of Carl Ritter in the development of geography.
b) Explain the impact of discoveries on the development of geography.
c) Explain the Mackinder's Heartland Theory.

B) Answer the following (Any One) 06

- a)** Explain Concept of Possibilism.
b) Explain Contribution of Richard Hartshorne in the development of Geography

Q.4 A) Answer the following. (Any Two)

- a) Explain Contribution of Arab Geographer in the development of geography.
  - b) Explain Humanistic Approach.
  - c) Explain Contribution of Vidal-de-la-Blache in the development of geography.

B) Answer the following. (Any One) 04

- a) Explain Contribution of any one Roman Geographer in the development of geography.
  - b) Explain the significance of Models in geography.

Q.5 Answer the following. (Any Two)

- a) Explain Concept of Environmental determinism.
  - b) Explain Contribution of Alexander Von Humboldt in the development of geography.
  - c) Explain Dualism between Physical and Human Geography.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.S.C (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Political Geography

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 6:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) स्टेनसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सूबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

प्र.2 अ)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	08
	1) 'सीमा' संज्ञेची व्याख्या द्या.	
	2) केंद्रोपसारी शक्ती म्हणजे काय?	
	3) रिमलँड सिध्दांताचे महत्त्व सांगा.	
	4) गाभा प्रदेश म्हणजे काय?	
	5) राज्य निर्मितीचे भौगोलिक घटक सांगा.	
ब)	टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)	06
	1) हिंदी महासागराचे भूराजनैतीक महत्त्व	
	2) भारतातील एकतेतून विविधता	
	3) राजध्यानांची कार्ये	
प्र.3 अ)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	08
	1) राष्ट्रनिर्मितीच्या घटकांचे वर्णन करा.	
	2) भारत आणि पाकिस्तान सीमावाद स्पष्ट करा.	
	3) राजकीय भूगोलाचे आधुनिक कल यावर चर्चा करा.	
ब)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)	06
	1) राजकीय भूगोल आणि पर्यावरणीय हस्तक्षेप यावर चर्चा करा.	
	2) महानची सागर सामर्थ्य विषयीची संकल्पना स्पष्ट करा.	

प्र.4	अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	10
1)	भारताच्या राजकीय नकाशातील बदलाचे वर्णन करा.	
2)	राजकीय भूगोलाच्या अभ्यास पद्धतील दृष्टीकोन स्पष्ट करा.	
3)	पश्चिम आशियाचा राजकीय आकृतीबंध यावर चर्चा करा.	
ब) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)		04
1)	बोडोलँड आंदोलनाचे वर्णन करा.	
2)	गाभा प्रदेशाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	14
अ)	राजकीय भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्तीचे वर्णन करा.	
ब)	भारतातील पाणीवाटप तंटे यावर चर्चा करा.	
क)	मॅकिन्डरच्या हृदयस्थल सिद्धांताची चर्चा करा	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.S.C (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Political Geography

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 6:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of map stencil is allowed.
4) Draw neat maps and diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

14

- 1) Political geography is the study of _____ regions as features of the earth's surface.
a) Physical   b) Political
c) Economic   d) Cultural
- 2) The words 'Nation' has been derived from the _____ word 'Natus'.
a) French   b) Germany
c) Latin   d) Greek
- 3) Spykman introduced the word _____ in military power.
a) Rimland   b) Heartland
c) Moderland   d) Greatland
- 4) Separate Udayachal state was demanded by _____ in 1967.
a) Nasa   b) Ulfa
c) Gond   d) Bodo
- 5) Kaveri river water dispute is in between _____.
a) Maharashtra and Karnataka   b) Maharashtra and Andhra Pradesh
c) Karnataka and Tamil Nadu   d) Karnataka and Andhra Pradesh
- 6) A centre of political power is called _____.
a) Capital   b) Nation
c) State   d) District
- 7) Longitudinal boundary is the example of _____ type of boundary.
a) Natural   b) Geometric
c) Cultural   d) Social
- 8) _____ is recognized as the father of modern political geography.
a) Ritter   b) Mackinder
c) Ratzel   d) Blache
- 9) _____ is the cultural elements of the state.
a) Location   b) Size
c) Shape   d) Population
- 10) _____ was the proposed the concept of geo-politics based on ocean power.
a) Mahan   b) Mackinder
c) Ritter   d) Ratzel

08

- Q.2 a) Answer the following questions. (Any Four)**

- Answer the following questions (Any Four)

  - 1) Define the term of frontier.
  - 2) What is centrifugal force?
  - 3) State the importance of Rimland theory.
  - 4) What is Core Area?
  - 5) State the Geographical elements of formation of state.

- b) Write notes. (Any Two)**

06

- 1) Geopolitical significance of Indian ocean.
  - 2) India Unity in diversity.
  - 3) Functions of capitals

- Q.3 a) Answer the following questions. (Any Two)**

08

- 1) Describe the factors of formation of Nation.
  - 2) Explain boundary disputes India and Pakistan.
  - 3) Discuss the recent trends in political geography.

- b) Answer the following questions. (Any One)**

06

- 1) Discuss the political geography and Environmental interface.
  - 2) Explain mahan's concept of Sea Power.

- Q.4 a) Answer the following questions. (Any Two)**

10

- 1) Describe the changing political map of India.
  - 2) Explain approaches of the study of political geography.
  - 3) Discuss the political pattern of West-Asia.

- b) Answer the following questions. (Any One)**

04

- 1) Explain the Bodo Land movements.
  - 2) Explain the types of Core Area.

- Q.5 Answer the following questions. (Any Two)**

14

- 1) Describe the nature and scope of political geography.
  - 2) Discuss the water disputed in India.
  - 3) Discuss the Heart land theory of Mackinder.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Tourism

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 3) स्टेनसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**14**

- 1) पर्यटन भूगोल ही —— भूगोलाची उपशाखा आहे.

अ) वसाहत	ब) मार्केटिंग
क) आर्थिक	ड) ऐतिहासिक
- 2) कला व स्थापत्य ही —— प्रकारच्या पर्यटनाची उदाहरणे होत.

अ) धार्मिक	ब) ऐतिहासिक
क) सांस्कृतिक	ड) सामाजिक
- 3) पर्यटन व्यवसायाला प्रोत्साहन देणे व जाहिरात करण्यासाठी भारताच्या पर्यटन मंत्रालयाने —— साली स्वतंत्र वेबसाईट उघडली.

अ) जानेवारी 1999	ब) जानेवारी 2000
क) जानेवारी 2001	ड) जानेवारी 2002
- 4) आंतरराष्ट्रीय पर्यटनाच्या विकासात —— वाहतुकीचा महत्वाचा वाटा आहे.

अ) रस्ते	ब) रेल्वे
क) जल	ड) हवाई
- 5) —— हा एक असा पर्यटन प्रकार आहे की जो पूर्ण पणे सामाजिक रुढी परंपरा स्विकारतो.

अ) खास	ब) अपूर्व
क) सांघीक	ड) संशोधक
- 6) फुलासाठी प्रसिद्ध असलेले महाराष्ट्रातील —— हे पठार आहे.

अ) कास	ब) पाचगणी
क) मसाई	ड) यापैकी नाही
- 7) भारतातील कृषी पर्यटन संकल्पनेचा जनक म्हणून —— यांना ओळखले जाते.

अ) आण्णा हजारे	ब) पांडुरंग तावटे
क) हरीश गिडवानी	ड) सुंदरलाल बहुगुणा
- 8) —— हे अभयारण्य हत्तीसाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) गिर	ब) दाजिपूर
क) मदुमलाई	ड) यापैकी नाही

प्र.2 अ)	खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 1) पर्यटन म्हणजे काय? 2) राजस्थानमधील कोणत्याही दोन पर्यटन स्थळांची नावे लिहा. 3) म्हैसुर मधील प्रसिध्द उत्सव लिहा. 4) कोणत्या राज्यामध्ये ताडोबा अभयारण्य आहे? 5) I.T.D.C. चे विस्तारीत रूप लिहा.	08
ब)	टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 1) महाराष्ट्रातील किमान तीन थंड हवेची ठिकाणे लिहा. 2) सांस्कृतिक पर्यटन म्हणजे काय? 3) कृषी पर्यटन म्हणजे काय?	06
प्र.3 अ)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 1) पर्यटनाचा समाजावरील सकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा. 2) अंबोली पर्यटन स्थळाची माहिती लिहा. 3) जागतिकीकरण व पर्यटन स्पष्ट करा.	08
ब)	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 1) हॉटेल प्रकारावर थोडक्यात चर्चा करा. 2) पर्यटनावर प्रभाव टाकणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.	06

प्र.4	अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	10
1)	गोर-गरीबांचे पर्यटन प्रकार विशद करा.	
2)	द.भारतातील धार्मिक पर्यटन स्थळाचा थोडक्यात वृतात लिहा.	
3)	पर्यटनाचा पर्यावरणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.	
ब) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)		04
1)	महाराष्ट्रातील पुळणीचे वर्णन करा.	
2)	पर्यटनाच्या नकारात्मक आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	14
अ)	पर्यटनाच्या नकारात्मक परिणामाची चर्चा करा.	
ब)	द. भारतातील कमी लांबीच्या पर्यावर परिक्रमाचे वर्णन करा.	
क)	महाराष्ट्रातील पर्यटनावर प्रभाव टाकणारे सांस्कृतिक घटक विशद करा.	

**Seat
No.**

Set P

**M.A./M.Sc. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Tourism**

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Draw neat diagrams and maps wherever necessary .
  - 4) Use of map stencils is allowed .

Q.1 Choose the correct alternatives.

14

- 1) Geography of tourism is sub-branch of _____ Geography.
a) Settlement b) Marketing
c) Economic d) Historical

2) Art and architecture is the best example of _____
a) Religious b) Historical
c) Cultural d) Social

3) The ministry of tourism launched web-site in _____ for purpose of promoting publicity through internet.
a) Jan 1999 b) Jan 2000
c) Jan 2001 d) Jan 2002

4) The roll of _____ transport is very important in development of international tourism.
a) Road b) Rail
c) Water d) Air

5) _____ is one of the tourist types who fully accept adoption to local norms.
a) A Life b) Off-Beat
c) Mass d) Explorer

6) _____ plateau is famous of flowers in Maharashtra.
a) Kas b) Panchagani
c) Masai d) None of these

7) _____ is known as father of Agro- tourism concept in India.
a) Anna Hajare b) Pandurang Taware
c) Harish Gidawani d) Sundarlal Bhauguna

8) _____ sanctuary is a famous for elephant.
a) Gir b) Dajipur
c) Madumalai d) None of these

9) India was ranked _____ in the world for Hotel.
a) second b) third
c) fourth d) fifth

10) _____ state stood first in attracting number of foreign tourist visited in 2012.
a) Kerala b) Gujarat
c) Maharashtra d) Rajasthan

- 11) _____ has involved in making tourism as global industry.
a) M.T.D.C. b) I.T.D.C.
d) W.T.O. d) K.T.D.C.
- 12) _____ Hotels located in metro politan and large city.
a) Resort b) Star
c) Floating d) Motels
- 13) _____ is the famous hill station in Maharashtra.
a) Mannar b) Amboli
c) Simala d) Kas
- 14) Fujiyama volcanoes is attraction of tourist in _____.
a) India b) Italy
c) Japan d) U.S.A.

Q.2	a) Answer the following (Any Four)	08
	1) What is tourism? 2) Write the two names of tourism places in Rajasthan. 3) Write the famous festival in Mysour. 4) Which state located Tadoba Sanctuary? 5) I.T.D.C. stands for.	
b) Write Notes on (Any Two)		06
	1) Write a minimum three hill station in Maharashtra. 2) Write a delimitation of cultural tourism. 3) What is Agro-tourism?	
Q.3	a) Answer the following (Any Two)	08
	1) Explain the positive social impact of tourism. 2) Explain the tourism center Amboli. 3) Explain the Globalization of tourism.	
b) Answer the following (Any one)		06
	1) Describe the types of Hotels in brief. 2) Explain the geographical factors influencing on tourism.	
Q.4	a) Answer the following (Any Two)	10
	1) Explain the pro-poverty tourism. 2) Explain the religious tourist places in South India in brief. 3) Explain the impact of tourism on environment.	
b) Answer the following (Any one)		04
	1) Describe various beaches of Maharashtra. 2) Explain the negative economic impact of tourism.	
Q.5	Answer the following (Any Two).	14
	a) Discuss the negative social impact of tourism. b) Describe the various short tourist circuits in South India. c) Explain the cultural factors influencing on tourism in Maharashtra.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Manufacturing

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 3) स्टेनसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) हा लॅटिन शब्द असून याचा अर्थ —— असा होतो.

अ) हाताने बनविणे	ब) यंत्राने बनविणे
क) कारखान्यात बनविणे	ड) गृह उद्योग
- 2) —— देशात कारखानदारी ही मुख्यता आयात केलेल्या कच्च्या मालावर आधारित आहे.

अ) भारत	ब) यु.एस.ए.
क) जपान	ड) जर्मनी
- 3) —— हे स्वस्त व अवजड शक्ती साधन आहे.

अ) पेट्रोलिअम	ब) कोळसा
क) सौर ऊर्जा	ड) नैसर्गिक वायू
- 4) वर्तनवादी सिध्दांत —— यांनी मांडला.

अ) अ. वेबर	ब) अॅलन प्रेड
क) अ. लॉश्च	ड) खिस्टलर
- 5) भारताने नवे औद्योगिक धोरण —— सरकारने मांडले.

अ) कॉंग्रेस	ब) यू.पी.ए.
क) बी.जे.पी.	ड) एन.डी.ए.
- 6) भारतात मुंबई येथील —— हवामान सुती वस्त्र उद्योगाला कारणीभूत आहे.

अ) दमट	ब) कोरडे
क) थंड	ड) उष्ण व कोरडे
- 7) यूरोपमधील—हूर नदीचे खोरे —— देशातील महत्त्वाचा औद्योगिक प्रदेश आहे.

अ) फ्रांस	ब) इंग्लंड
क) ईटली	ड) जर्मनी
- 8) —— येथे सुती वस्त्र उद्योगाच्या स्थानिकीकरणाचे विविध घटक उपलब्ध आहेत.

अ) नवी दिल्ली	ब) कोलकाता
क) मुंबई	ड) सोलापूर

प्र.2 अ) खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 08

- 1) उद्योगधंदयाच्या स्थानाच्या प्रतिमानाची नावे सांगा.
  - 2) कारखानदारीचा अर्थ सांगा.
  - 3) आर्थिक एकत्रिकरण संकल्पना
  - 4) उद्योगधंदयाची स्थान सिधांताची उपयोगिता
  - 5) मोठ्या प्रमाणावरील उद्योगाची व्याख्या सांगा.

ब) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 06

- 1) खाजगीकरणाचे परिणाम
  - 2) व्यवसाय आणि आरोग्य
  - 3) कारखानदारी भूगोलाचे स्वरूप

प्र.3 अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 08

- 1) (प्रमाणित) औद्योगिक वर्गीकरण
  - 2) भारतातील औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.
  - 3) USA मधील स्वयंत्रलित उदयोगधंडे

ब) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

- 1) आलफ्रेड वेबर यांचा उद्योगधंदयाच्या स्थानिकीकरणाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
  - 2) भारतातील औद्योगिक प्रदेशाचा वत्तांत लिहा.

प्र.4	अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	10
1)	जपानमधील सूतीवस्त्र उद्योग स्पष्ट करा.	
2)	वस्तूनिर्माण उद्योग विभाग वर्णनाच्या पद्धती यावर चर्चा करा.	
3)	यू.एस.ए. मधील लोहपोलाद उद्योगाचे वर्णन करा.	
ब) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)		04
1)	भारतातील कारखानदारीचे आर्थिक विकासावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.	
2)	कारखानदारी भूगोलाचा अर्थ, व्याप्ती स्वरूप व आधूनिक विकास स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	14
अ)	पर्यावरणाचा न्हास व उद्योगधंदे यांचे वर्णन करा.	
ब)	भारतातील सुती वस्त्र उद्योग यावर चर्चा करा.	
क)	जगातील प्रमुख कारखानदारी प्रदेशाचे वर्णन करा.	

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
(GEOGRAPHY)
Geography of Manufacturing

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagrams and maps wherever necessary.
 4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Choose the correct alternatives.**14**

- 1) The word Manufactures has Latin route which means _____.
 a) To make by hand   b) To make by machine
 c) To make by industry   d) House hold Industry
- 2) Manufacturing activity in _____ is mostly based on imported raw material.
 a) India   b) U.S.A
 c) Japan   d) Germany
- 3) _____ is a cheap and bulky power resource.
 a) Petroleum   b) Coal
 c) Solat   d) Natural gas
- 4) The behavioral approach put forward by _____.
 a) A. Weber   b) Allen Pred
 c) A. Losch   d) Christaller
- 5) The new industrial policy was made by _____ government.
 a) Congress   b) U.P.A.
 c) B.J.P.   d) N.D.A.
- 6) The _____ climate of Mumbai has helped early growth of cotton textile industry in India.
 a) Humid   b) Dry
 c) Cold   d) Warm
- 7) The Rhur basin of _____ is the most important industrial region in Europe.
 a) France   b) England
 c) Italy   d) Germany
- 8) _____ enjoyed several location advantages of cotton textile.
 a) New Delhi   b) Kolkata
 c) Mumbai   d) Sholapur
- 9) _____ Problems are associated with industrial development.
 a) Agriculture   b) Population
 c) Urbanization   d) Environmental degradation
- 10) _____ is known as black diamond in manufacturing process.
 a) Gold   b) Platinum
 c) Coal   d) Manganese

Q.2	<p>a) Answer the following (Any Four)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Give the name of models in industrial location. 2) Meaning of Manufacturing. 3) Concept of Agglomeration economics. 4) Application of industrial location theories. 5) Define Large scale industries. <p>b) Write Notes on (Any Two)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Effects of Privatization. 2) Occupation and health. 3) Nature of Manufacturing geography. 	08
Q.3	<p>a) Answer the following (Any Two)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Standard industrial classification. 2) Explain industrial policy in India. 3) Automobile industry in U.S.A. <p>b) Answer the following (Any one)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Explain the Industrial location theory by Alfred Weber. 2) Give an account of manufacturing region in India. 	06
Q.4	<p>a) Answer the following (Any Two)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Explain cotton textile industry in Japan. 2) Discuss on methods of delineating manufacturing region. 3) Describe the Iron and Steel industries in U.S.A. <p>b) Answer the following (Any one)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Explain the impact of manufacturing industries on economic development in India. 2) Explain meaning, scope and contents recent development of manufacturing geography. 	10
Q.5	<p>Answer the following (Any Two).</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Describe manufacturing industries and environmental degradation. b) Discuss in brief the cotton textile industry in India. c) Explain the major manufacturing regions of the world. 	14